

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР	
(ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ)	
шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15	
1. Описание на МИГ	
<i>(не повече от 3 страница)</i>	
1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:	
<i>- списък на общините, обхванати от МИГ;</i>	Община Попово; ЕКАТТЕ:57649
<i>- списък на населените места, обхванати от МИГ;</i>	гр.Попово с.Априлово с.Баба Тонка с.Берковски с.Бракница с.Водица с.Гагово с.Глогинка с.Горица с.Долец с.Долна Кабда с.Дриново с.Еленово с.Заветно с.Зараево с.Захари Стояново с.Звезда с.Иванча с.Кардам с.Ковачевец с.Козица с.Конак с.Ломци с.Манастирца с.Марчино с.Медовина с.Осиково с.Паламарца с.Помощица с.Посабина

	<p>с.Садина с.Светлен с.Славяново с.Тръстика с.Цар Асен</p>																																																																																										
- брой жители на териториите, обхванати от МИГ.	<p>27 225 души по данни на НСИ към 31.12.2014г.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ЕКАТ ТЕ</th> <th>Населено място</th> <th>Брой жители</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>00566</td><td>с.Априлово</td><td>381</td></tr> <tr><td>02021</td><td>с.Баба Тонка</td><td>87</td></tr> <tr><td>03931</td><td>с.Берковски</td><td>78</td></tr> <tr><td>06046</td><td>с.Бракница</td><td>41</td></tr> <tr><td>11716</td><td>с.Водица</td><td>613</td></tr> <tr><td>14307</td><td>с.Гагово</td><td>588</td></tr> <tr><td>15103</td><td>с.Глогинка</td><td>446</td></tr> <tr><td>16081</td><td>с.Горица</td><td>113</td></tr> <tr><td>21937</td><td>с.Долец</td><td>42</td></tr> <tr><td>22109</td><td>с.Долна Кабда</td><td>189</td></tr> <tr><td>23738</td><td>с.Дриново</td><td>439</td></tr> <tr><td>27259</td><td>с.Еленово</td><td>245</td></tr> <tr><td>30079</td><td>с.Заветно</td><td>81</td></tr> <tr><td>30332</td><td>с.Зараево</td><td>908</td></tr> <tr><td>30404</td><td>с.Захари Стояново</td><td>244</td></tr> <tr><td>30449</td><td>с.Звезда</td><td>145</td></tr> <tr><td>32189</td><td>с.Иванча</td><td>22</td></tr> <tr><td>36470</td><td>с.Кардам</td><td>1478</td></tr> <tr><td>37469</td><td>с.Ковачевец</td><td>617</td></tr> <tr><td>37748</td><td>с.Козица</td><td>313</td></tr> <tr><td>38193</td><td>с.Конак</td><td>62</td></tr> <tr><td>44286</td><td>с.Ломци</td><td>643</td></tr> <tr><td>47007</td><td>с.Манастир ца</td><td>20</td></tr> <tr><td>47411</td><td>с.Марчино</td><td>79</td></tr> <tr><td>47634</td><td>с.Медовина</td><td>665</td></tr> <tr><td>54208</td><td>с.Осиково</td><td>131</td></tr> <tr><td>55213</td><td>с.Паламарца</td><td>462</td></tr> <tr><td>57501</td><td>с.Помощица</td><td>73</td></tr> <tr><td>57649</td><td>гр.Попово</td><td>14945</td></tr> </tbody> </table>	ЕКАТ ТЕ	Населено място	Брой жители	00566	с.Априлово	381	02021	с.Баба Тонка	87	03931	с.Берковски	78	06046	с.Бракница	41	11716	с.Водица	613	14307	с.Гагово	588	15103	с.Глогинка	446	16081	с.Горица	113	21937	с.Долец	42	22109	с.Долна Кабда	189	23738	с.Дриново	439	27259	с.Еленово	245	30079	с.Заветно	81	30332	с.Зараево	908	30404	с.Захари Стояново	244	30449	с.Звезда	145	32189	с.Иванча	22	36470	с.Кардам	1478	37469	с.Ковачевец	617	37748	с.Козица	313	38193	с.Конак	62	44286	с.Ломци	643	47007	с.Манастир ца	20	47411	с.Марчино	79	47634	с.Медовина	665	54208	с.Осиково	131	55213	с.Паламарца	462	57501	с.Помощица	73	57649	гр.Попово	14945
ЕКАТ ТЕ	Населено място	Брой жители																																																																																									
00566	с.Априлово	381																																																																																									
02021	с.Баба Тонка	87																																																																																									
03931	с.Берковски	78																																																																																									
06046	с.Бракница	41																																																																																									
11716	с.Водица	613																																																																																									
14307	с.Гагово	588																																																																																									
15103	с.Глогинка	446																																																																																									
16081	с.Горица	113																																																																																									
21937	с.Долец	42																																																																																									
22109	с.Долна Кабда	189																																																																																									
23738	с.Дриново	439																																																																																									
27259	с.Еленово	245																																																																																									
30079	с.Заветно	81																																																																																									
30332	с.Зараево	908																																																																																									
30404	с.Захари Стояново	244																																																																																									
30449	с.Звезда	145																																																																																									
32189	с.Иванча	22																																																																																									
36470	с.Кардам	1478																																																																																									
37469	с.Ковачевец	617																																																																																									
37748	с.Козица	313																																																																																									
38193	с.Конак	62																																																																																									
44286	с.Ломци	643																																																																																									
47007	с.Манастир ца	20																																																																																									
47411	с.Марчино	79																																																																																									
47634	с.Медовина	665																																																																																									
54208	с.Осиково	131																																																																																									
55213	с.Паламарца	462																																																																																									
57501	с.Помощица	73																																																																																									
57649	гр.Попово	14945																																																																																									

57875	с.Посабина	198
65067	с.Садина	873
65557	с.Светлен	856
67091	с.Славяново	735
73376	с.Тръстика	261
78077	с.Цар Асен	143

1.2. Карта на територията:

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

(не повече от 2 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания):

Подготвителните дейности за подготовка на СВОМР са важна основа за успеха на Стратегията, тъй като улесняват пълноценното участие на местната общност в процеса на разработване и дават възможност да се подобри нейното качество и партньорствата. Подготвителната подкрепа позволява високи нива на участие на общността. Представените по-долу дейности представляват доказателство за реално

проведен диалог с местните граждани на всеки от ключовите етапи при разработването на стратегията, което позволява да се прецени, кои са действително важните въпроси за местното население, също така да се мобилизират идеите и енергията на местните инициативи:

- **Информационни кампании** - подготвени и проведени 2 информационни кампании, под формата на пресконференции за популяризиране на подготвителните дейности за изготвяне на СВОМР (общо 28 участника). Тяхната цел беше да информират и ангажират общността, както и да осигурят човешки и други ресурси необходими за ефективна подготовка на Стратегията;

- **Информационни срещи/семинари** – проведени 5 информационни срещи/семинари, в населени места извън общинския център с по 20 представители (общо 100 участника) на заинтересованите местни общности в селата Светлен, Ковачевец, Гагово, Ломци и Садина. На участниците беше представен подхода ВОМР и подготвителните дейности по договор № РД 50-193/07.12.2015 г., както и изискванията към МИГ и към Стратегиите за ВОМР. По време на срещите бяха разработвани сценарии за видове проекти с индикативни бюджети, които следва да бъдат финансирани. Участниците задаваха въпроси, изказваха предложения и становища. Присъствените списъци от проведените информационни срещи са приложени към Стратегията.

- **Информационни конференции** – проведени 5 информационни конференции с по 50 представители на заинтересованите местни общности (общо 250 участника). Участниците в тях трябваше да идентифицират силни страни, слабости, възможностите и заплахите и тяхното превръщане в основни потребности и потенциал за развитието на територията от гледна точка на сектора, който представляват. Целеви групи: заети лица в сферата на образованието, представители на НПО, ДБТ, ДСП; представители на бизнеса от неземеделския сектор; общински съветници и местна власт; ЗС, ЗК и др. Темите включваха от една страна информиране чрез презентирание прилагането на подхода ЛИДЕР през програмен период 2007 – 2013 г. и представяне на подхода ВОМР, подмярка 19.1 Помощ за подготвителни дейности и подмярка 19.2 Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие от ПРСР 2014-2020 г.; изисквания към МИГ; изисквания към СВОМР; прилагане на многофондово финансиране на стратегиите за ВОМР по ОП „РЧР”; ОП „ИК”; ОП „ОС” и от друга страна – обратна връзка и създаване на оперативен механизъм на участие на заинтересовани страни (ЗС) в процеса на разработване на СВОМР. Бяха сформирани три работни групи, включващи ЗС със следните интереси: земеделие, околна среда, предприемачество и заетост; култура и образование; публични услуги и работа с уязвими групи. Всяка работна група излъчи по един представител, който участва в екипа по разработване на стратегията. Тази работа положи основата на SWOT анализа, анализа на потребностите и набеязване на приоритетите за местната стратегия. Определени бяха релевантни мерки, които да бъдат включени в разработваната Стратегия. Присъствените списъци от проведените информационни конференции са

приложени към Стратегията.

- **Обучения – проведени 3 обучения:** Едно двудневно обучение за екипа на МИГ и представители на партньорите (общо 10 участника), с цел създаване на сътрудничество между тях; Едно еднодневно обучение на същите лица за обсъждане на изискванията към МИГ през новия програмен период; Едно двудневно обучение за местни лидери (общо 20 участника) за привличането им в процеса на сформирание на партньорство, разработване на Стратегия за ВОМР и план за действие. Докладите за извършената работа и присъствените списъци са приложени към Стратегията.

- **Работни срещи** - проведени 2 еднодневни работни срещи, с представители на стопанския, нестопанския и публичния сектор (общо 20 участника), с основни акценти: представяне пред местната общност на резултатите от проведените проучвания и анализи на територията, идентифициране на местни ресурси, дискусия за определяне на визия, стратегическа цел, приоритети в СВОМР, мерки по стратегията и разпределението на бюджета.

- **Информационни срещи, свързани с консултиране с местната общност** – проведени 3 срещи с потенциални бенефициенти по ПРСР (общо 70 участника), представители на стопанския сектор, нестопанския сектор и на публичния сектор от сформираните три работни групи, за обсъждане на първоначален вариант на СВОМР за територията на МИГ-Попово. Дискутирани бяха видовете действия, които да доведат до постигане на основните цели, специфичните цели, желаните резултати и приоритети на стратегията, както и нейните иновативни характеристики.

- **Обществени обсъждания** – проведени **5 публични обсъждания**, 3 от които извън общинския център в селата Кардам, Медовина и Дриново със **100 % представителност на групите ЗС**. На тях бе обсъден първоначалния вариант на Стратегията, предвидените мерки, процедурите и критериите за избор на конкретни проекти, разпределението на бюджета. Направените допълнения и корекции бяха отразени. Окончателният вариант на Стратегията за ВОМР отново бе подложен на обществено обсъждане с широк кръг представители на заинтересованите страни. СВОМР за територията на МИГ-Попово бе приета от Общото събрание на сдружението и от Общински съвет гр. Попово. По време на обществените обсъждания бе организирана подписка сред населението на територията на МИГ в подкрепа на Стратегията с общо **655 подписа, което представлява 2,4 % от населението на територията**. Присъствени списъци от проведените работни срещи, информационни срещи и публични обсъждания, както и подписката са приложени към Стратегията.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

Заинтересованите страни (ЗС) на територията на МИГ-Попово са идентифицирани, съгласно определението за ЗС по смисъла на Наредба № 22 и с помощта на официален инструмент Анализ на ЗС. Въз основа на група критерии: да са местни /имат седалище и обхващат дейността им е територията на община Попово/; имат общ/съвпадащ косвен или пряк интерес от прилагането на СВОМР; свързани са с реализирането на целите на СВОМР; ползват се косвено от прилагането на проектите (чрез подобрената среда, по-качествени услуги, работни места и т.н.) или са потенциални преки бенефициенти по Стратегията, участието на ЗС в разработването на

стратегията се разглежда в следните две категории: **ЗС за участие в партньорството и потенциални преки бенефициенти**. В разработването на СВОМР са взели участие заинтересовани, активни, образовани и с чувство за принадлежност представители на местната общност заинтересовани от активизирането на бизнес средата и подобряване на качеството на живот на територията на МИГ, представители на: Община Попово, публични лица в сферата на образование и здравеопазване, Земеделски стопани, Сдружение на зърнопроизводителите от Поповски регион, Микропредприятия, МСП, НПО, Читалища, Местни поделения на религиозни общности, ФЛ, Общински музей и др. От описанието на процеса на участие на общността в разработването на СВОМР и приложените доказателства е видно, че в проведените обществени обсъждания и обучения са представени **над 70 % от групите ЗС от територията. Над 2 % от населението** на територията на МИГ-Попово е изразило писмено подкрепата си за Стратегията.

3. Описание на ситуацията в района към момента на кандидатстване:

(не повече от 10 страници)

3.1. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

Наличните ресурси на територията (социални, икономически, природни и материални ресурси) са оценени от гледна точка на възможност за осигуряване на добавена стойност, чрез местни решения, отговарящи на местните цели и потребности. Разработеното Социално-икономическо проучване на територията на МИГ-Попово е приложено към настоящата стратегия. За целите на анализа на нуждите и потенциала за развитие на територията ще бъдат използвани в синтезиран вид някои от специфичните данни за територията на МИГ-Попово, очертаващи характеристиките на селския район:

Административно-териториален статус и разположение на МИГ - Попово – територията на МИГ - Попово се припокрива с територията на община Попово, която е административно-териториална единица по смисъла на ЗАТУРБ – част от област Търговище, и статистическа териториална единица от ниво LAU2 по Номенклатурата за статистически териториални единици (NUTS) на ЕС. Съгласно закона за регионалното развитие област Търговище, респективно община Попово се включва към Североизточния район за планиране.

Площ - общата площ на община Попово възлиза на 833 кв.км (НСИ). Тази площ е доста над средната за общините в страната (418 кв. км). Територията на община Попово към 2014г. заема 30,7% от територията на област Търговище и 0,8% от територията на Република България.

Гъстота на населението - В сравнение с 2009 г. населението е намаляло с 4254 души (14%). Гъстотата на населението към 31.12.2014 г. е 32,7 души на кв.км. В сравнение с 2009 г. гъстотата на населението е намаляла с 6,1 души на кв. км.

Селищна мрежа - Селищната мрежа на община Попово включва 35 населени места, от които 1 град (Попово) и 34 села. Структурата на селата по брой жители показва, че около 2/3 от селата са с население над 100 души, с малко преобладават селата с население между 100 и 500 жители, но почти една трета от селата са по-големи (над 500

души).

Баланс на територията - По-голямата част от територията на общината – 70,3% е заета от земеделски земи. Този дял е значително по-висок в сравнение с дела на земеделските земи в страната като цяло (57,4%). Общината се характеризира с по-ниска лесистост от средната за страната - делът на горските територии е 22,9% срещу 33,5% средно за страната. Площта, обхваната от населени места, урбанизирани територии, транспорт и инфраструктура възлиза на 5,6% .

Демографски характеристики – човешки ресурси - в синхрон с общата тенденция в страната населението на община Попово намалява в последните 40 години. Разпределението по град и село обаче е специфично и е различно от това в страната – в единствения град (гр. Попово) живеят 55% от населението на общината и селското население (45%) е 1,6 пъти повече от средното за страната (27%).

Естествен и механичен прираст на населението - В община Попово естественият прираст е трайно отрицателен, като при това нараства значително по-бързо в сравнение с областта (-6,6‰ за 2014 г.) и страната (-5,7‰), което показва една много по-неблагоприятна тенденция за общината.

Механично движение на населението в община Попово - Миграционните процеси се характеризират с трайно отрицателен прираст (разликата между заселили се и изселили се), но все пак неговата отрицателна стойност е намаляла с около ¼. Затихването на изселването е една позитивна обща тенденция за страната, която обаче за съжаление е не толкова изразенана територията на МИГ- Попово - механичният отлив 1) спада по-бавно и 2) остава по висок от средното за областта, също и страната.

Съотношението на населението по пол като цяло се запазва много близко до това в страната и не се наблюдават отклонения. Възрастовата структура обаче показва тенденция на бързо застаряване, което сериозно възпрепятства възможностите за самовъзстановяване, поради ограниченото самовъзпроизводство.

Структура на населението по пол, 2014

Пол	Община Попово	Страната
Мъже	48,4	48,6
Жени	51,6	51,4
Общо	100	100

Източник: НСИ

Възrastова структура по трудоспособност, община Попово, 2010 и 2014 г.

Община Попово	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
2014	14,2	57,7	28,1
2010	14,5	59,1	26,4

Източник: НСИ

Етническа структура на населението - Данните за етническата структура са от преброяването през 2011 г., но може да се каже, че тя запазва традиционно смесения си характер, като дяловете на етносите различни от българския са по-скоро занижени, тъй като има около 1/6 лица непосочили своята етническа принадлежност.

Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
	Българска	Турска	Ромска	Друга	
86,3	64,4	15,8	3,3	0,5	2,2

Източник: НСИ

Образователна структура на населението - Образователната структура на населението в общината като цяло е близка до тази в страната, но има сериозни различия между образователната структура на селското и градското население. Делът на висшистите в град Попово е 18% и е близък до дела на висшистите в национален мащаб (20%), а в селата е едва 4,2%. Делът на завършилите средно образование в града е над средния за страната (50,9% срещу 43,4% за страната), докато техният дял в селата е едва 28%.

Икономическа активност - По данни на Агенция по заетостта икономически активното население на територията на МИГ-Попово през 2015 г. е 11 548 души. Респективно, коефициентът на икономическа активност за 2015 г. (съотношението между броя на работната сила и населението на 15 и повече навършени години) е 49% - по-нисък от средния за страната (54%).

Заетост - По данни на НСИ през 2013 г. средният годишен брой на наетите лица по трудово или служебно правоотношение е 6008 души, което представлява 25% от населението над 15 год. възраст. Най-голям брой наети лица по трудово или служебно правоотношение има в секторите: преработваща промишленост (2223 или 37% от общия брой); търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети (967 или 16% от общия брой); селско, горско и рибно стопанство (929, или 15% от общия брой).

Безработица - Регистрираната безработица в община Попово в периода 2013-2015 г. се движи между 19% и 16% с тенденция към намаление. За сравнение, средно за страната за 2015 г. тази стойност е около 10%. Предлагането на работни места е ограничено - докато средно в страната за едно работно място се борят 13 души, то за Попово този брой е 31 души.

Разпределение на предприятията по големина и сектори - По данни на НСИ общият брой на предприятията на територията на МИГ-Попово през 2013 г. е 826, като обаче следва да се отбележи, че този брой не означава същия брой активни към момента фирми. По размер доминират микропредприятията – техният дял е 90,9%, което е близо до стойността за страната. Малките предприятия са 58, а данните за средни и големи предприятия са конфиденциални, което означава, че става въпрос за единични фирми. Най-голям е броят на предприятията в икономическа дейности „търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 346 броя или 42% от всички фирми. Следват предприятията от другите два сектора, които се очертават като основни за територията от гледна точка на осигуряване на заетост и доходи за населението: селско, горско и рибно стопанство – 121 предприятия или 26%, и преработваща промишленост – 63 предприятия или 7,6%.

Аграрен сектор - Обработваемата земя по данни на ОбСЗ - Попово през 2015 г. е 379 651 дка, което представлява 65% от земеделската земя.

дка

Земеделска територия	585 728 (НСИ)
Обработваема земя	379 651 (ОСЗ)
Площи, заети с пролетни и есенни култури (пшеница, слънчоглед, царевица, ечемик, рапица, царевица за силаж, тютюн)	315 861 (ОСЗ)
Трайни насаждения (малини, ягоди, вишни, сливи, ябълки, череша, праскови, кайсии)	3 779 (ОСЗ)

Броят на регистрираните земеделски стопани/производители през 2015 г. по данни на Общинска служба по земеделие гр. Попово е 526, като най-многобройни сред тях са физическите лица – 439. Едноличните търговци (ЕТ) са 23, кооперациите – 10, а други юридически лица – 54. В сравнение с 2013 г. регистрираните земеделски стопани/производители са се увеличили с 63 като най-вече това са физически лица и броят на регистрираните все повече се доближава до броя на подалите заявления за получаване на директни плащания.

Туризм и туристическа инфраструктура - По данни на НСИ за 2014 г. на територията има 5 места за настаняване, като в тази цифра се включват само категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година. Реализираните нощувки са 5999, а пренощуващите лица – 2274. За сравнение, през 2010 г. тези цифри са били съответно 5 422 и 2 250 и като цяло за периода, броят на посетителите през годините стабилно се движи около тези стойности. В територията има и средства за подслон и места за настаняване с под 10 легла – семейни хотели и самостоятелни стаи.

Култура, отдих и спорт

Основни културни обекти и обекти на културно-историческото наследство:

Ковачевско кале – късноримска крепост и град от IV в., на ок. 7 км западно от гр. Попово; Православен църковен храм „Св. Архангел Михаил“, изграден през 1863 г.; Капански архитектурно-етнографски комплекс, с. Садина; Останки от тракийска куполна зидана гробница от края на IV в.пр.н.е., в землището на с. Гагово. Мястото е свободно за достъп, но няма изградена посетителска инфраструктура към него; Етнографска експозиция „От село Попово към град Попово“ в „къщата на Мара Тасева“, гр. Попово; Художествена галерия „Кирил Майски“, гр. Попово; В община Попово са регистрирани над 40 селищни могили и праисторически селища, над 70 надгробни могили, над 50 антични и средновековни останки от крепости и селища.

Основни културни институции: 33 читалища, които са основните структури, изпълняващи учебно-просветителни и библиотечни функции и подпомагащи развитието на самодейности и клубове по интереси; Исторически музей Попово – сегашната му експозиция е открита през 1995 г. и включва близо 2500 предмета. Периодично организира и провежда научни конференции по различни теми от миналото на района.

Основни културни събития: Майски дни на културата; Поповски русалски панаир – провежда се през „Русалийската неделя“, започваща с празника на Св. Дух – понеделник след Петдесетница. Един от най-известните панаири в Североизточна България; Празник на град Попово – 10 юни; Балкански кинофестивал за операторско майсторство "Златното око" в памет на Димо Коларов; Национален фестивал за

алтернативно кино “Мини-филм”; Други народни събори по селата; юбилейни чествания на читалищата; изложби и други културни събития.

Спорт и туризъм - На територията на МИГ-Попово функционират няколко спортни клуба – футбол, волейбол, стрелба, тенис на маса. Има две зали за фитнес. Спортна зала „Годор Янев“ е санирана в рамките на предходния програмен период от община Попово по линия на два проекта, финансирани от Стратегията за местно развитие 2007-2013. Регистрирани са две туристически дружества. Всяка година от 30 май до 2 юни се провежда традиционен поход "По стъпките на четата на Таньо войвода", организиран от общините Тутракан и Попово за популяризиране на историческото минало.

Анализът на нуждите и потенциала за развитие на територията на МИГ – Попово е ценен инструмент за създаване на логика на интервенция и осигурява по-силна ориентираност към резултатите. Фокусиран е върху извеждане на специфичните характеристики на района, върху местните потребности, които го правят различен, като са взети в предвид обосноващите гледни точки на местните заинтересовани страни и други данни, представени в Социално-икономическо проучване и базата данни за създаването и реализацията на Стратегия за ВОМР на МИГ - Попово. Идентифицирани са следните потребности и потенциал:

- Проследено назад във времето развитието на територията от гледна точка на население и селищна структура, показва някои специфични взаимосвързани особености:
- Процесите на урбанизацията, проследено от 1934 г. например, се развиват с относително бавни темпове - територията запазва селския си характер като градското население се изравнява със селското едва през 2001 г. След този момент, въпреки че селското население започва да намалява малко по-бързо, темповете на намаление са много близки – за периода 2011-2014 г. селското население е намаляло с 6,4% а градското с 4,5%. Към момента селското население е значителна част – 45%, на фона на относително бързото му намаляване в национален мащаб (27% за 2014г.).
- Горните процеси, както и равнинният характер на територията оказват влияние върху селищната структура – тя е разпръсната (множество населени места по цялата територия) и доста устойчива във времето, тъй като бавно се променя съотношението между градското и селското население. Тук влияние оказва вероятно и наличието на небългарски етноси, които традиционно по-рядко сменят местоживеенето си и остават на село. За сведение, по данни от преброяванията от 1934 г. до сега няма нито едно закрито село. В момента около една трета от селата са относително добре развити – категория 5 и 6 съобразно актуалната класификация на МРРБ. Останалите 2/3 са слабо развити (категория 7 и 8), но в същото време нехомогенни от гледна точка на брой на населението – варира от 20 до 500-600 души. Предвид това, въпреки намаляването на населението като цяло, не може да се очаква значителна промяна в селищната структура в средносрочен период, тъй като отливът е по-скоро равномерен.
- Съчетанието на значителна площ с намаляващо население води до гъстотата на населението доста по-ниска в сравнение както със страната, така и с областта и общините от областта, като показва тенденция на относително бързо намаление на населението – около 14% за периода 2009-2014 г.

- Особености посочени по-горе очертават сериозни трудности и значителни нужди за поддържане и подобряване качеството на живота и изискват много добре преценени приоритети за поддържане и подобрене на настоящото положение извън общинския център, поради наличието на значителен брой селищни структури по цялата територия на общината. Налице са както села с голям потенциал за развитие (поне 10 броя), където се налагат и инвестиции в инфраструктура от различен характер, и усилия за поддържане и подобрене на услуги, така и значителен брой други нехомогенни селищни структури (от 20 до 500 души население), които със сигурност изискват усилия за развитие на услугите, а инвестициите в инфраструктура следва да се преценяват във всеки отделен случай, доколко са перспективни и приоритетни. В този контекст е много препоръчително да се разгледат възможностите за развитие на мобилни услуги в различни области.
- Човешките ресурси на територията намаляват трайно в резултат на отрицателен естествен и механичен прираст, но най-вече по-бърз отрицателен естествен прираст, като резултат на влошената възрастова структура. Последното може да се третира като вътрешна заплаха, тъй като показва липсата на вътрешен капацитет за възстановяване на възрастовите съотношения. В този смисъл подкрепата за младите хора от територията, създаването на условия за тяхното оставане и естествено възпроизводство би следвало да бъде сред приоритетите на стратегията за ВОМР. Високите и нарастващи стойности на коефициента на възрастова зависимост показва, че социалните и здравни услуги в общината имат много важно значение и изискват много ресурси за поддръжка и развитие, предвид големите потребности на тези групи (например условия за отглеждане и образование на малки деца, ученици, грижи за стари хора и т.н.)
- Образователната структура на градското население като цяло е добра, като делът на лицата със средно образование дори е над средния за страната. Наличието на подобна образователна структура, макар и локализирана в града, както и нейното влияние върху квалификационната структура, е основание за оптимистичен извод относно качеството на трудовите ресурси и потенциала за развитие на територията като цяло. Образователната структура на село обаче е с влошено качество, повлияна е от възрастовата и от етническата структура, и показва необходимост от интервенции за подобряване на ситуацията сред небългарските етноси - данните от преброяването показват, че при ромския етнос 23,2% не учат, при турската етническа група този дял е 11,9%, а при българската – 5,6%.
- Посочените фактори оказват осезаемо влияние върху профила на безработните лица – преобладаващо без квалификация, възрастни, трайно безработни. Това е група, която много трудно подлежи на (ре)интеграция в трудовия пазар и се препотвърждава необходимостта от фокус върху по-младите хора като ключов фактор на перспективност за територията. Досегашните усилия показват резултат в тази посока, като не само че се регистрира спад в безработицата като цяло, което е тенденция за цялата страна в последните две години, но и конкретно делът на младите безработни до 29 години е намалял (9,7%) и е значително по-нисък от този за страната (15%). Този положителен резултат вероятно се дължи на развитието на преработващата промишленост и

земеделието, които са ключови за територията и имат нужда от кадри.

- Икономическият облик на територията се формира от двата вече споменати сектора: преработваща промишленост и земеделие, както и търговия. Трите заедно осигуряват ангажираността на 68% от наетите лица, 95% от нетните приходи от продажби, 92% от стойността на дълготрайните материални активи. Заплатите в сферата на преработващата промишленост и селското стопанство се доближават най-много до средното за страната, за разлика от други сфери, например търговията, където са чувствително по-ниски. Наблюдават се още и следните специфики:
  - преработващата промишленост осигурява ангажираност на най-голям дял от наетите лица на територията; в този сектор са най-големите предприятия (средно 35,4 наети); заема първо място по показателя произведена продукция и второ място по нетни приходи от продажби;
  - селско, горско и рибно стопанство – осигурява заетост за 15% от наетите лица, заема първо място по стойност на придобитите дълготрайни материални активи, на второ място по показателя за произведена продукция и на трето място по нетни приходи от продажби.
  - в търговията преобладават голям брой много малки фирми средно с по 1-3 работници; дейността е на първо място по показателя нетни приходи от продажби, но не се извършват значими инвестиции.
- Стратегията предлага относително малка по размер подкрепа, сравнена с програмите на национално ниво, затова тя по-скоро трябва да се съсредоточи в подкрепа, подпомагане на устойчивост и растеж на земеделския микро и малък бизнес и неземеделския микробизнес. Последният към момента не е достатъчно диверсифициран, концентриран предимно в сферата търговията и с оглед постигане на дългосрочна икономическа жизнеспособност е необходимо разширяване на разнообразието на произвежданите и предлагани неземеделските продукти и услуги. Малките и средните предприятия в преработващата промишленост – както на земеделски продукти, така и други, са се развили като мащаб и ограниченият размер на проектите по местната стратегия по-скоро не представлява интерес за тях.
- Земята е основен ресурс за територията (над 2/3 от територията са земеделски земи). Развитието на селското стопанство, респективно интензивното ползване на земята, обаче изисква и специални грижи за поддръжка на състоянието и плодородието ѝ, които могат да включват различни дейности - обучения на земеделските производители, оценки на състоянието, специални мероприятия за борба с намаляване на плодородието и с опустиняването предвид климатичните промени и др. Превръщането ѝ в частна собственост прави много трудна оценката на състоянието поради различните практики. Предвид важността на този природен ресурс за бъдещето на територията, при възможност този аспект също следва да се има предвид при разработването на стратегията за ВОМР и планиране на възможни подходящи интервенции за неговото опазване, включително образователни.
- Растениевъдството се доминира от 3-4 зърнени култури и една култура от трайните насаждения (малини), които са се увеличили почти двойно. В тази

структура се забелязва известна динамика, но като цяло тя е устойчива през последните години. Стратегията за ВОМР би могла да съдейства за нейната диверсификация, включително чрез въвеждане на иновативни за територията култури, за да се избегне пренатоварване и изтощаване на почвите, зависимост от единични култури, повишен риск от неблагоприятни климатични и други природни въздействия и т.н.

- Развитието на земеделието увеличава потребностите от използването на напоителна инфраструктура. Очертава се необходимостта от детайлен анализ и оценка на съществуващата и определяне на необходимите капацитети, допълнителни инвестиции за ремонт или изграждане на нова, както и механизмите за стопанисване – за което стратегията може да се разгледа като възможност.
- Животновъдството се доминира от птицевъдството, но най-висок ръст на развитие се наблюдава при свиневъдството и пчеларството. Очаква се появата на ясна необходимост от подкрепа на пчеларството, което може да се осъществи и по стратегията за ВОМР. Налице е значителен брой потенциални бенефициенти, а инвестициите не са много високи и се включват в лимитите на проектите по стратегията.
- В сферата на здравеопазването и социалните услуги се наблюдават както количествени – за обхващане на всички нуждаещи се, така и качествени дефицити за разширяване на услугите – здравни услуги, медицински грижи, социален патронаж, аптеки и др. Последните нарастват с отдалечаването от общинския център и се дължат от една страна на сложната селищна структура, а от друга – на недостига на капацитет и неустойчивост на постиженията поради факта, че една значителна част от услугите се извършват по проекти. По линия на стратегията за ВОМР може да се разгледа възможността за допълване на капацитета на общината чрез частни доставчици на подобни услуги и подобряване на актуалната ситуация. Подобни дефицити се наблюдават и в образователната сфера, специално по отношение на възможности и оборудване за извънкласни дейности, вкл. спортни, достъп до интернет и др. При наличие на училищни настоятелства, които проявяват интерес, стратегията може да окаже подкрепа в тази насока.
- В сферата на инфраструктурата има сериозни нужди както по отношение рехабилитация на пътища, така и изграждане на канализационна мрежа, но стратегията за ВОМР не би могла да съдейства ефективно за тези проблеми, поради ограничения размер на проектите.
- Дейностите в областта на природозащитата и опазване на биоразнообразието са по-скоро иновативна практика за територията, тъй като досега не са провеждани такива. Идентифицира се нужда от организиране на система за наблюдение и оценка на диворастващите лечебни растения по отношение на състоянието и ползването им. Възможности за разрешаване на този проблем могат да се разгледат при подготовка на стратегията.
- Дейностите в областта на отбиха/рекреацията, туризма и културата имат голямо значение за сплотяване на местните общности, намаляване на миграцията и като цяло повишаване качеството на живота, поради което следва да намерят своето

място сред приоритетите на стратегията. В предходния програмен период са подкрепяни дейности в тази насока, което е препоръчително да продължи и в настоящия период. Особено внимание с цел подкрепа следва да се обърне на:

- традиционни събития, значими за населението – напр. русалски панаир, чиято форма на провеждане може да се развие, включително място на провеждане, дизайн на щандове, възможности за излагане на местни продукти, обмен на продукти с други територии, съпътстващи мероприятия и т.н. По подобен начин в този контекст може да се разгледа празникът на гр. Попово.
- изграждане на инфраструктура за отдих и туризъм.

Анализът на нуждите показва, че на територията на МИГ-Попово се идентифицират сериозни дефицити и/или проблемни области по отношение на селищната структура, демографската структура, диверсификация на местната икономика и осигуряване на заетост, безработицата.

Потенциалът за развитие на територията е анализиран и от гледна точка на определяне на района и човешките ресурси, обхванати от стратегията. Основният извод от този анализ е, че територията на МИГ-Попово е достатъчно голяма и има достатъчна „критична маса”, за да постигне своите цели, но не е прекалено голяма, и няма опасност общността да изгуби контрол. Територията е „кохерентна” от физическа, социална и икономическа гледна точка. Разширяването на територията на МИГ би довело до изгубване на чувството за местна идентичност и реалното участие на общността в решаването на общи социални проблеми на района, респективно затруднено прилагане на СВОМР. Горепосоченото се потвърждава от практическия опит и успешното изпълнение на СМР за периода 2007-2013 г., както и от наличието на конкретни проекти, останали нефинансирани, поради изчерпване на финансовия ресурс на СМР.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

Въз основа на проведените проучвания са идентифицирани **10 групи заинтересовани страни**, представени в таблицата по-долу, като за целите на анализа е посочена и тяхната принадлежност към съответните сектори, участващи в партньорството - публичен, стопански и нестопански сектор.

Публичен сектор: **1.** Община - органи на местната власт и местното самоуправление, общински структури за извършване на специфични дейности (управление на социални дейности, култура и др.) **и 2.** Публични лица в сферата на образование и здравеопазване - учебни заведения от системата на основното и средното образование (училища и професионални гимназии), детски градини, медицински заведения.

Стопански сектор: **3.** Земеделски производители и стопани (ЕТ, ООД, кооперации, микро, МСП в земеделието, вкл. Сдружение на зърнопроизводителите от Поповски район); **4.** Микропредприятия (извън сектор земеделие); **5.** Малки и средни предприятия (извън сектор земеделие); **6.** Физически лица със специфична регистрация за извършване на дейността (занаятчий, адвокатура и др. свободни професии)

Нестопански сектор: **7.** Нестопански организации (сдружения, регистрирани по ЗЮЛНЦ в областта на културата, спорта, околната среда и др., вкл. училищни

настоятелства); **8.** Читалища (регистрирани по ЗНЧ); **9.** Местни поделения на религиозни общности, регистрирани по Закона за вероизповеданията и **10.** Физически лица (вкл. собственици на земеделски и неземеделски земи и горски територии, новозаселили се на територията чуждестранни лица, общественици, самодейци, пенсионери, хора с увреждания, безработни и др.).

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

<i>Силни страни (вътрешни фактори)</i>	<i>Слаби страни(вътрешни фактори)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Много добри природни условия за развитие на земеделие. Условия за иновации в земеделието – разнообразяване към нови култури, например в трайните насаждения; • Развит и значително модернизиран земеделски сектор и преработваща промишленост, включително за преработка на земеделска продукция, част от която се произвежда на територията; • Наличие на значителен брой бенефициенти – както земеделски производители, така и неземеделски микропредприятия, голяма част от които притежават необходимия капацитет, за да гарантират успешно прилагане на Стратегията; • Наличие на изграден капацитет в публичния сектор за осигуряване на инвестиции чрез проекти с европейско финансиране; • Липса на сериозни екологични проблеми, които пряко застрашават живота на населението или причиняват крайни и трайни последствия; • Наличие на специфични традиционни събития, които могат да представляват 	<ul style="list-style-type: none"> • Разпръснатата селищна структура, която затруднява обхващането на значителни дялове от населението с инфраструктура, транспортни, социални и здравни услуги; • Влошена възрастова структура, големи дялове на зависимо възрастно население, нуждаещо се от социални и здравни услуги; • Влошена образователна и квалификационна структура на селското население; • Недостатъчна диверсификация на културите в растениевъдството, което представлява риск за изтощаване на почвения ресурс и увеличен риск от големи загуби, причинени от климатични, фитосанитарни или др. причини; • Недостатъчна диверсификация на неземеделските икономически дейности; • Необходимост от сериозни инвестиции в пътна и ВиК инфраструктура; • Необходимост от разширяване на инфраструктура с цел социални дейности, включително от дих и туризъм;

интегрирано територията – като икономика, култура, социално общуване.	
Възможности(външни фактори)	Заплахи(външни фактори)
<ul style="list-style-type: none"> • Възможности за подобряване на икономическата ситуация и увеличаване на заетостта чрез достъпа до европейско финансиране, включително създаване на устойчива структура от микропредприятия; • Възможност за подобряване и развитие на инфраструктурата, както и публичните услуги, чрез достъп до европейско финансиране; • Значителна част от икономическите субекти/дейности на територията попадат в обхвата на ПРСР и Стратегията по ВОМР. 	<ul style="list-style-type: none"> • Бързо нарастващ отрицателен естествен прираст в резултат на влошената възрастова структура, ограничен капацитет за самовъзпроизводство; • Глобализация на икономиката – навлизане на външни стоки, които увеличават конкурентния натиск и изисква висока конкурентоспособност на местната икономика; • Климатични промени – повишена уязвимост от екстремни явления и необходимост от адаптация.

Анализът на силните и слабите страни, възможностите и заплахите, т. нар. SWOT анализ показва, че територията на МИГ разполага със силни страни, които формират значителен потенциал за нейното развитие основно в **следните приоритетни области**: развитие на земеделието; подкрепа за неземеделски дейности; инфраструктура, обновяване на населените места; дейности за развитие на културния живот и опазване на културното наследство и подобряване на условията за рекреация и туристическата атрактивност на територията. Интервенциите в тези области са възможни чрез достъпа до европейско финансиране, включително чрез СВОМР, финансирана по ПРСР и дават възможност за преодоляване на наличните дефицити/слабости и противодействия на заплахи.

3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива:

В речника на термините от сферата на социалната закрила и социалното включване, публикуван на интернет портала на Европейската комисия под уязвими групи се имат предвид групи, които са изправени пред по-висок риск от бедност и социално изключване от обичайния за населението. Социалното приобщаване ще бъде

въведено като хоризонтален подход в стратегията за ВОМР на територията на МИГ-Попово, тъй като ВОМР за социално приобщаване и заетост има огромен потенциал за да обхване хората, които не могат да бъдат обхванати от обикновения пазар на труда и политиките за приобщаване. Въвеждането на социалното приобщаване ще подобри баланса на стратегията и ще позволи да се отговори по-добре на местните потребности на уязвимите групи на територията. Анализът на нуждите описан в т. 3.1 показва, че МИГ-Попово в Стратегията си за ВОМР може да се фокусира върху следните уязвимите групи- безработни и възрастни хора.

Фокусът върху безработицата е класически фокус на социалното приобщаване при ВОМР като предизвикателство пред територията, тъй като въпреки намаляването на броя и дела на регистрираните безработни лица, тревога будят някои от характеристиките на техния профил - повече от половината от безработните са лица без квалификация, 74,7 % са на възраст над 40 г., близо половината от регистрираните безработни през 2015 г. са с регистрация от повече от една година, слабо нараства делът на жените. Намаляването на делът на младите безработни до 29 год. възраст е положителна тенденция, но в същото време подчертава увеличаването на възрастните сред безработните, което е проблем. Стратегията за ВОМР поставя във фокуса си дълготрайната безработица поради икономическите и социални последици от нея. Задачата, която си поставя МИГ-Попово при тази уязвима група е да се наблегне на завръщането на безработните на работа, като съвместно със службите по заетост да се погрижат за безработното лице, заедно с всички икономически и социални участници, за да се създадат благоприятни условия за разкриване на допълнителни работни места и да се улесни неговото завръщане на работа.

Подхода ВОМР, прилаган на територията на МИГ-Попово има за цел да активизира живота на възрастните хора. Възрастовата структура на населението обхванато от МИГ-Попово показва тенденция на бързо застаряване, което сериозно възпрепятства възможностите за самовъзстановяване, поради ограниченото самовъзпроизводство. Делът на населението в под трудоспособна и в трудоспособна възраст е по-нисък от средното за страната и областта и не нараства за периода 2010 - 2014 г., докато делът на населението в над трудоспособна възраст е по-висок от средното за областта и страната и бележи тенденция на нарастване; делът на населението над 60 г. е 34,08 (по данни от преброяването 2011 г., което означава още по-високи дялове към днешна дата); коефициентът на възрастова зависимост е по-висок от средното за областта и страната и показва тенденция на бързо нарастване, главно заради значителните дялове възрастно население, като към 2014 г. показва наличие на вече 58 % зависимо население. По-неактивните възрастни хора създават нарастваща тежест за пенсионните системи и местните услуги. При възрастните хора съществува риск от социална изолация. Комуникационните дейности за информиране във връзка с прилагането на стратегията за ВОМР, съобразени с нуждите на възрастните хора предлагат възможност за нови социални контакти и ще фигурират сред основните приоритети на местната инициативна група.

4. Цели на стратегията:

(не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Прилагането на подхода ВОМР предлага възможност за надграждане на резултатите, постигнати чрез изпълнената през програмен период 2007-2013 г. Стратегия за местно развитие за територията на община Попово.

Основната стратегическа цел на новата Стратегия за ВОМР е: Стимулиране на местното икономическо развитие за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж за постигане на по-балансирано устойчиво развитие на селската територията на МИГ-Попово до 2020 г.

За да отговори по-добре на местните потребности и да се подобри баланса на стратегията социалното приобщаване е въведено като хоризонтантален подход за територията на МИГ-Попово, чрез **хоризонталната цел на СВОМР**, а именно: Подобряване на капацитетът за действие на местната общност за справяне с местните предизвикателства и прилагане на социалните иновации като средство за преобразуване на местните услуги, чрез създаване на модел на партньорство, ориентиран към социално приобщаване на уязвими групи.

Постигането на целите на Стратегията за ВОМР за територията на Местна инициативна група -Попово в съответствие с целите на ПРСР 2014-2020 г. и с целите на политиката на ЕС за развитие на селските райони ще бъде осъществено чрез следните **приоритети за развитие на територията:**

1. Подобряване на конкурентноспособността на земеделските и горските стопанства и преработващата промишленост и насърчаване на новаторските технологии в тези сектори.
2. Стимулиране на икономическо развитие на територията, чрез инвестиции в разообразяване на неземеделските дейности и подпомагане създаването на заетост.
3. Създаване на оптимална жизнена среда и съхраняване на демографския потенциал на територията.

За планираните интервенции по първия приоритет са отделени 41 % от публичните разходи по Стратегията, по вторият – 20,5 %, а по третия – 38 %. За постигане на хоризонталната цел са отделени 0,5 %. При определянето на бюджета е отчетена приоритетността на потребностите, поуките от предишния програмен период, а също и националните, регионални и местни приоритети.

4.2. Специфични цели:

Приоритет 1 - Подобряване на конкурентноспособността на земеделските и горските стопанства и преработващата промишленост и насърчаване на новаторските технологии в тези сектори.

Специфични цели:

1.1. Подпомагане на модернизацията и технологичното обновление на земеделските стопанства, чрез прилагане на иновативни технологии в земеделието.

1.2. Насърчаване на иновациите и технологично обновление в преработващата промишленост, във фирмите от горското стопанство, дърводобива и

първичната преработка на дървесина, водещо до повишаване на производителността, енергийната и ресурсна ефективност и устойчиво управление на горите.

Първият приоритет на Стратегията е насочен към ускоряване на модернизиранието на земеделските стопанства и предприятията от преработващата промишленост. В рамките на този приоритет Стратегията ще адресира приоритетни потребности чрез мерки целящи:

- Повишаване на конкурентноспособността и жизнеспособността на земеделските стопанства, чрез модернизация на физическия капитал и прилагане на иновативни технологии.
- Инвестиционна подкрепа за модернизиране на физически активи на предприятията от преработващата промишленост, горското стопанство, дърводобива и първичната преработка на дървесина с цел създаване на добавена стойност към земеделските продукти и осигуряване на заетост на територията.

Стратегията поставя цел за подпомагане за периода 2017 – 2020 г. да бъдат подпомогнати по Специфична цел 1.1 около 10 земеделски стопанства и по Специфична цел 1.2 - около 3 фирми.

Приоритет 2 -Стимулиране на икономическо развитие на територията, чрез инвестиции в разообразяване на неземеделските дейности и подпомагане създаването на заетост.

Специфични цели:

2.1 Насърчаване на инвестициите в създаването и развитието на неземеделски бизнес, оползотворяващ вътрешни ресурси на селския район или възможностите, които разкрива развитието на новите технологии и разкриване на работни места.

Вторият приоритет на Стратегията е насочен към стимулиране на местното икономическо развитие, чрез улесняване на разнообразяването с неземеделски дейностите на територията, поощряване създаването и развитието на неселскостопански предприятия, както и разкриването на работни места. В рамките на този приоритет Стратегията ще адресира приоритетни потребности чрез мерки целящи:

- Да насърчават нови и да развиват съществуващи неземеделски дейности в територията на действие на МИГ.

Стратегията поставя цел за подпомагане за периода 2017 – 2020 г. да бъдат подпомогнати по Специфична цел 2.1 - около 10 проекта за развитие на неземеделски сектори на икономиката, водещи до създаване на 20 нови работни места.

Приоритет 3 - Създаване на оптимална жизнена среда и съхраняване на демографския потенциал на територията.

Специфични цели:

3.1. Изграждане на местна инфраструктура и местни основни услуги, включително услуги в областта на отдиха и културата, обновяване на селата и дейностите, за да станат населените места от територията привлекателни за бизнеса и за живеене.

3.2. Подобряване качеството на живот чрез инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура.

3.3. Възстановяване и подобряване на културното наследство на територията.

Третият приоритет на Стратегията е насочен към насърчаване развитието на услуги и инфраструктура, които водят до социално приобщаване и устойчиво социално-икономическо развитие на територията. В рамките на този приоритет Стратегията ще адресира приоритетни потребности чрез мерки целящи:

- Подкрепа за инвестиции в малка по размер инфраструктура, която създава основни услуги на населението.
- Подобряване на туристическата привлекателност на територията и повишаване качеството на живот на местната общност.
- Повишаване качеството на живот на хората от територията на МИГ-Попово чрез развитие и обогатяване на културната идентичност и традиции.

Стратегията поставя цел за подпомагане за периода 2017 – 2020 г. да бъдат подпомогнати по Специфична цел 3.1; 3.2. и 3.3. - подпомагане на инвестиции, които подобряват качеството на живот и достъпа до услуги на 15 хил. жители на територията.

Хоризонталната цел е насочена към социалните иновации на територията като средство за преобразуване на местните услуги и справяне с местните предизвикателства. В рамките на тази цел Стратегията ще адресира приоритетни потребности чрез мерки целящи:

- Да доведат до положителна промяна в социално-икономическото положение на територията, като например висока степен на заетост, по-ниска степен на бедност и по-голямо социално приобщаване.
- Осигуряване на принос в развитието на територията, чрез взаимодействие и реализиране на проекти на вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество.

Стратегията поставя цел за подпомагане за периода 2017 – 2020 г. да бъдат подпомогнати по Хоризонталната цел – подпомагане на дейности, които до доведат обхващане на 3 % от представителите на уязвимите групи, които не са обхванати от пазара на труда и политиките за приобщаване и увеличаване на ползите от прилагането на СВOMP за територията и населението чрез реализиране на 1 проект за вътрешнотериториално и 1 проект за транснационално сътрудничество.

4.3. Връзка между стратегията за ВOMP с характеристиките на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:

Характеристиките на територията на МИГ-Попово, разработени въз основа на местните потребности и потенциал очертават следните приоритетни области, в които СВOMP е възможно да предвиди интервенции: развитие на земеделието; подкрепа за неземеделски дейности; подобряване на инфраструктура, обновяване на населените места; инвестиции в инфраструктура за отдих и туристическа инфраструктура; дейности за развитие на културния живот и опазване на културното наследство, които са описани в т. 3 от настоящия документ.

Характерна особеност на територията е и усвояемостта на средствата от европейски фондове и програми през предишния програмен период, подкрепена с

доказателствата получени от проучванията на района, които показват много добър капацитет на територията по отношение усвояване на средствата.

Общо за периода за усвоени над 72 млн. лева европейско финансиране, използвани за инвестиции, които подобряват и модернизират публичната техническа, образователна, социална инфраструктура; спомагат за развитие на бизнес инициативи и създаване на заетост във водещи икономически дейности като земеделие, услуги, производство на чугунена промишлена арматура; спомагат за възстановяване и оживяване на традиции, културни и социални услуги, за подобряване на професионалните умения и познания на заетите в бизнес организациите и за развитие на капацитета на човешките ресурси в общинската администрация, читалищата и училищата. Делът на субсидиите по ПРСР е значителен - над 1/5, а делът на СМР, изпълнена от МИГ Попово е почти 4%. Този дял би бил много по-висок, ако се изключат публичните инфраструктурни проекти и разкрива голямото значение на ПРСР, включително подхода ЛИДЕР за територията на общината.

Усвоените субсидии по ПРСР (**16 831 190,27 лв.**) са индикатор за значителната активност на земеделския сектор, тъй като повече от половината субсидии са усвоени по мерките по Първа ос, най-вече по мярка 121, като бенефициенти са получили субсидии по общо 8 мерки, но има само два проекта на неземеделски частен сектор (мярка 312). Финансирани са общо 165 проекта (юридически и и физически лица), като има няколко бенефициенти земеделски производители, които имат повече от един (до 5) проекта за периода.

Стратегията за местно развитие на МИГ-Попово е разширила възможностите за местните бенефициенти като е прилагала общо 10 мерки и местните бенефициенти са се възползвали в допълнение и от мерки 223, 313, 322, 323, което естествено е дало възможност за подобряване качеството на живота в различни направления – култура, забавления, социални услуги, благоустройство и т.н. Делът усвоените субсидии по СМР на МИГ-Попово възлиза на 16% от субсидиите, получени по ПРСР за периода 2007-2013 г.

Извън ПРСР 2007-2014 на територията са усвоени средства, както следва

- Реализиран е значителен брой проекти – 45 броя извън ПРСР, като на територията на общината са направени различни инвестиции, включително в човешки ресурси, на стойност **55 993 632,07**. Тази стойност се увеличава с дела на инвестициите по партньорските проекти, подадени от бенефициенти извън територията и прилагани и в други територии, който не може да бъде точно изчислен.

- Налице е отлична успеваемост - подадени общо 47 проекта, като 45 са реализирани и разплатени.

- 82% от инвестициите са реализирани изцяло от местни бенефициенти, включително общината.

- Делът на партньорските проекти, които са прилагани и в други територии, е 18%, като приносът тук е основно на бенефициенти извън територията (95,6%), тъй като се касае основно за пътна инфраструктура.

- Делът на общината е значителен за направените инвестиции - 60% от проектите и 61% от инвестициите. Следва да отбележим, че делът на общината е най-голям тъй като са прилагани големи инфраструктурни проекти, които не са съизмерими

с финансирането на бизнеса. Останалите сектори, основно частният сектор, показва добър потенциал, като е реализирал 1/3 от проектите, което е 39% от направените инвестиции .

В съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация целите на Стратегията за ВОМР за територията на МИГ-Попово са обвързани със следните политики:

➤ **Национално ниво**

Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.

Политиката за развитие на селските райони в периода 2014-2020 отчита, че икономическото развитие на селските райони следва да е насочена към създаване на условия за разнообразяване на икономическите дейности, увеличаване на възможностите за заетост и подобряване на качеството на живот. Тя ще е насочена към разрешаване на основните проблеми в селските райони – намаляване на бедността и социалното изключване, ограничаване на процесите на обезлюдяване, чрез запазване на земеделската заетост и създаване на заетост извън земеделието, чрез подобряване на достъпа на основни услуги и инфраструктура, в това число достъпа до интернет.

Приоритет: Образование, заетост, социално включване и здравеопазване за приобщаващ растеж

Основна цел на този приоритет, попадащ в обхвата на ТЦ 8, ТЦ 9, ТЦ 10 и ТЦ 11, е да допринесе за постигане на приобщаващ растеж за периода 2014-2020 г. и в трите му типа политики, които определят и под-приоритетите за неговото постигане:

Под-приоритет: Заетост и трудова мобилност

Под-приоритет: Социално включване

Приоритет: Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж

В съответствие с обхвата на ТЦ 1, ТЦ 2 и ТЦ 3, помощта на ЕСИФ ще се концентрира върху адресиране на най-сериозните предизвикателства за постигането на интелигентния растеж на българската икономика и създаване на възможности за работещи структурни елементи на цялата верига за създаване на стойност

Под-приоритет: Повишаване конкурентоспособността и ресурсната ефективност на МСП

Приоритет: Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж

Този приоритет попада в обхвата на ТЦ 4, ТЦ 5, ТЦ 6 и ТЦ 7 и адресира предизвикателствата по отношение на свързаността и достъпността на региона и свързаната с тях базова инфраструктура

Под-приоритет: Опазване на културно-историческото наследство и развитие на туризма

➤ **Регионално ниво**

Регионален план за развитие на Североизточен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г.

✓ Стратегическа цел 1: "Повишаване конкурентоспособността на района чрез активиране на специфичния му потенциал, съчетано с опазване на околната среда"

▪ Приоритет 1.1. Повишаване на иновационния потенциал и научното и

технологичното развитие в района

- Приоритет 1.3. Подобряване конкурентоспособността на селскостопанското производство и активизиране на селските райони

- Приоритет 1.4. Разнообразяване на регионалния туристически продукт и активно включване на природното и културно богатство на хинтерланда

- Стратегическа цел 2: “Повишаване на социалния капитал на района чрез подобряване стандарта на живот и качеството на жизнената среда”

- Приоритет 2.1 Подобряване достъпа до пазара на труда, заетостта и доходите

- Приоритет 2.2 Подобряване на качеството и достъпа до здравни, Специфична цел 2.2.1. Изграждане и обновяване на обекти на социалната инфраструктура, в т.ч. подобряване на енергийната ефективност

- Приоритет 3.2. Подкрепа за развитие на йерархизирана система от градове–центрове и малки градове в селските периферии на района

Областна стратегия за развитие на област Търговище за периода 2014-2020 г.

Стратегическа цел 1: Постигане на интелигентен икономически растеж чрез развитие на собствения потенциал и акцентирание върху иновации и икономика на знанието, съчетано сефективно опазване на околната среда.

Приоритет 1.1. Подобряване на научното и технологичното ниво на икономиката и иновационния потенциал в областта (“икономика на знанието”)

Приоритет 1.2. Развитие на конкурентноспособен аграрен сектор и жизнени селски райони.

Приоритет 1.3. Разнообразяване на туристическото предлагане и включване на природното и културно богатство в цялата територия на областта

Приоритет 2.1 Подобряване достъпа до пазара на труда, повишаване на заетостта и доходите на населението

Приоритет 2.2 Подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални и културни услуги и спортна инфраструктура

Приоритет 3.3. Укрепване на градовете-центрове, интегрирано градско развитие и благоустрояване на селищната среда

- **На местно ниво**

Общински план за развитие на община Попово за периода 2014-2020 г.

Стратегическа цел 1: Повишаване на инвестиционната активност чрез осигуряване на качествена базисна инфраструктура за конкурентноспособна икономика, природосъобразна и здравословна околна среда.

Стратегическа цел 2: Съхраняване на природното и културното наследство и укрепване на местната идентичност, повишаване равнището на заетост и осигуряване на по-високо качество на живот на местното население

Стратегическа цел 3: Интегрирано и устойчиво градско развитие на град Попово като вторичен опорен център в рамките на област Търговище и осигуряване на балансирано развитие на селищната мрежа чрез укрепване на връзките град-село, диверсификация на икономическите дейности и благоустройство на селата.

Приоритет 1 „Развитие на местна икономика на основата на иновациите и подобрена енергийната ефективност, насърчаване на публично-частното партньорство и подобряване на инвестиционната активност“

Приоритет 3 „Повишаване качеството на образователната, социалната и здравната система в общината, промяна и стабилизиране на демографската динамика“

Приоритет 4 „Съхраняване и развитие на природното, културното многообразие и самобитност, укрепване на местната идентичност“

Приоритет 5 „Устойчиво и интегрирано градско развитие на град Попово като вторичен опорен център в област Търговище

Приоритет 6 „Балансирано развитие на селския район в рамките на общината и укрепване на взаимовръзките между селата и града“

➤ **Политики по десегрегация и деинституционализация**

Стратегията за ВОМР за територията на МИГ - Попово си поставя хоризонтална цел за разработване на модел на партньорство водещ до социално приобщаване на уязвими групи. По отношение прилагането на политиките по десегрегация се цели внедряване на социални иновации за подобряване на достъпа до информация, като по този начин да се подобри състоянието на междуетническите отношения в района.

Местна инициативна група – Попово е неправителствена организация, която при прилагането на Стратегията следва да вземе предвид цялото многообразие от фактори, действащи на територията на местата, в които ще се прилага: етническата демография, организацията на образованието, междуетническите нагласи, отношението на местните власти, поддръжката на ромската общност и др. Въпреки малкия процент самоопределите се като роми на територията МИГ-Попово ще използва в работата си десегрегационни модели, съобразяващи се със социалното положение на ромското население, и в съответствие с това са определили формите на въздействие и социално приобщаване. Екипът на МИГ-а ще осигури на всички етапи от изпълнението на Стратегията фокусирани мотивационни кампании за информиране и консултиране, ще събира и обобщава информация за участието на представителите на ромската общност в процеса на популяризиране на дейностите по изпълнение на Стратегията сред местната общност. Екипът на МИГ - Попово ще организира обмяната на опит, чрез срещи и взаимни посещения с МИГ-ове от други територии за работа с тази общност. Ще бъдат насърчавани позитивните междуличностни контакти между българските и ромските потенциално заинтересовани лица. Екипът на МИГ при реализацията на Стратегията ще търси административна и обществена подкрепа за десегрегацията на възможно най- широка основа по места. Ще се насърчава гражданското участие в процеса, за да се активира ромската общност в подкрепа на десегрегацията.

Политиките по десегрегация и деинституционализация, са политики, които се реализират чрез работа в партньорство, в екип с общините, неправителствените организации, с училищата и останалите институции. Координацията между тях, е от изключителна важност, важно е прилагането на творчески процес и ангажираност на всички участници, на всички „играчи в отбора“, за да могат тези добри практики да се превърнат в устойчива политика, която да продължи занапред.

Мерките и дейностите, включени в Стратегията за ВОМР за територията на МИГ-Попово имат за цел да подпомогнат процеса на деинституционализация, посредством директна работа с община Попово за планиране и създаване на алтернативни социални услуги в общността. За да постигне това МИГ- Попово създава ясен и последователен механизъм за критерии за оценка на проектите. На местно ниво МИГ ще работи с доставчиците на социални услуги на територията за укрепване на

техния капацитет, за изработване на политики и стратегии, подпомагащи трайно системата на закрила на лица в неравностойно положение, като главната цел е трансформирането на съществуващата система от заведения за дългосрочно настаняване в комплекс от алтернативни социални услуги.

4.4. Описание на иновативните характеристики на стратегията:

Прилагането на подхода ВОМР на територията на МИГ-Попово чрез иновативна Стратегия за ВОМР дава възможност да се използват съществуващите ресурси по нови и креативни начини. Чрез иновационните характеристики на стратегията местната общност заявява своята визия за промяна в политиката и преодоляване на съществуващите социално-икономически предизвикателства идентифицирани в анализа на нуждите и потенциала за развитие на територията: ниска производителност на труда; нисък дял на високотехнологично производство; демографска криза – предотвратяване на изтичането на мозъци, привличане на успешно реализирали се българи и младежко предприемачество; осигуряване на по-качествен и здравословен начин на живот.

Иновативния характер на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ-Попово е оценен в зависимост от местните условия и по отношение на ефективността им в сравнение със съществуващите методи и решения, прилагани на тази територия и е ориентиран от една страна към въвеждането на иновативни земеделски практики, свързани с използването на информационните технологии в земеделските стопанства и от друга към прилагане на иновативни социални модели за приобщаване на уязвими групи на територията, каквито са безработните и възрастните хора.

➤ **Иновативни характеристики по отношение на технологиите в земеделските стопанства**

Възможността за внедряване на иновации в земеделските стопанства в селските райони е от основно значение за тяхното развитие. Иновативната технология „прецизно земеделие“ позволява на производителите да управляват адекватно обработваемите площи в зависимост от пространствено диференцирана информация. Прецизното земеделие е иновативен, технологично и информационно базиран, интелигентен подход за идентифициране, анализ и управление на променливите за получаване на рентабилно производство с оптимална продукция и опазване на ресурсите. Прецизното земеделие има голям потенциал в развиването на икономически и екологични ползи, които се изразяват в намаляване на употребата на вода, торове, препарати, труд и оборудване. Смисълът на подхода е вземането на правилни управленски решения в селското стопанство на базата на променливите характеристики на полето и получаване на максимални добиви.

МИГ-Попово ще разработи недискриминационна и прозрачна процедура и обективни критерии за подбор на проекти към стратегията за ВОМР, съгласно изискванията на Наредба № 22 от 14 декември 2015 г. В поканата за прием на проекти задължително ще бъдат посочвани критериите за избор на проекти и тяхната тежест. Същите са описани в т. 5 от настоящия документ „Описание на мерките“ от където е видно, че бенефициентите по подмярка 4.1 „Подкрепа за инвестиции в земеделските стопанства“ ще получат допълнително 20 точки при внедряване на иновации в земеделското стопанство.

➤ **Иновативни характеристики по отношение на „социалните иновации“ за**

социално приобщаване на уязвими групи

Подобряването на местния капацитет за действие ще бъде постигнат чрез прилагане на социални иновации, по специално на нови услуги, които едновременно отговарят на социалните потребности на идентифицираните уязвими групи на територията (безработни и възрастни хора) и създават нови социални взаимоотношения и сътрудничество. На база на съществуващите партньорства за ВОМР МИГ-Попово чрез настоящата стратегия ще положи допълнителни усилия за постигане на нейната хоризонтална цел социалното приобщаване.

МИГ-Попово би могла да осигури подкрепа за безработните лица от територията, като създаде нов модел на партньорство, т. н. точка за контакт, обединяваща местната служба по заетостта с други партньори, с цел насочване към работни места с потенциал за растеж: земеделие, услуги в областта на грижите, озеленяване и туризъм. По този начин ще се укрепят отношенията с работодателите, ще се улесни търсенето на работа от безработните лица и ще се окуражи интегрирано използване на работна ръка. Прилагането на този модел ще има важни последици за борбата с бедността, която продължава да бъде една от най-трудно постижимите цели на „Европа 2020“ поради последиците от икономическата криза.

В описанието на всички мерки от стратегията е заложен като критерия за оценка на проектите и тяхната тежест „осигуряване на заетост на територията“, като точките са диференцирани в зависимост от броя на разкритите работни места. Съгласно описаните в т. 5 от настоящия документ „Описание на мерките“ критерии за оценка на проекти и тяхната тежест е заложен съответен брой точки за кандидати бенефициенти млади земеделски производители, жени и млади хора.

Иновативният характер на стратегията по отношение на работата с уязвимата група възрастни хора се състои в поемането от МИГ-Попово на роля на участник стимулиращ публично-частни партньорства, израждане на мрежи и насърчаване и развиване на местен капацитет, съобразен с нуждите на възрастните хора. За да се справи с предизвикателствата на демографските промени на територията партньорството в МИГ-Попово ще се превърне в платформа за „социални иновации“ и впоследствие ще привлече ресурси за своето разрастване. Въвеждането на социалното приобщаване като хоризонтален подход за територията играе важна роля за превръщане на Стратегията за ВОМР във стратегически документ с потенциал да стимулира иновациите, да допринесе за здравословния и активен начин на живот на възрастните хора и да насърчава солидарността между поколенията.

Приоритет чрез критериите за оценка на проектите и тяхната тежест ще бъде даван на проекти за мобилни услуги, за здравни услуги, за проекти създаващи нови услуги на територията.

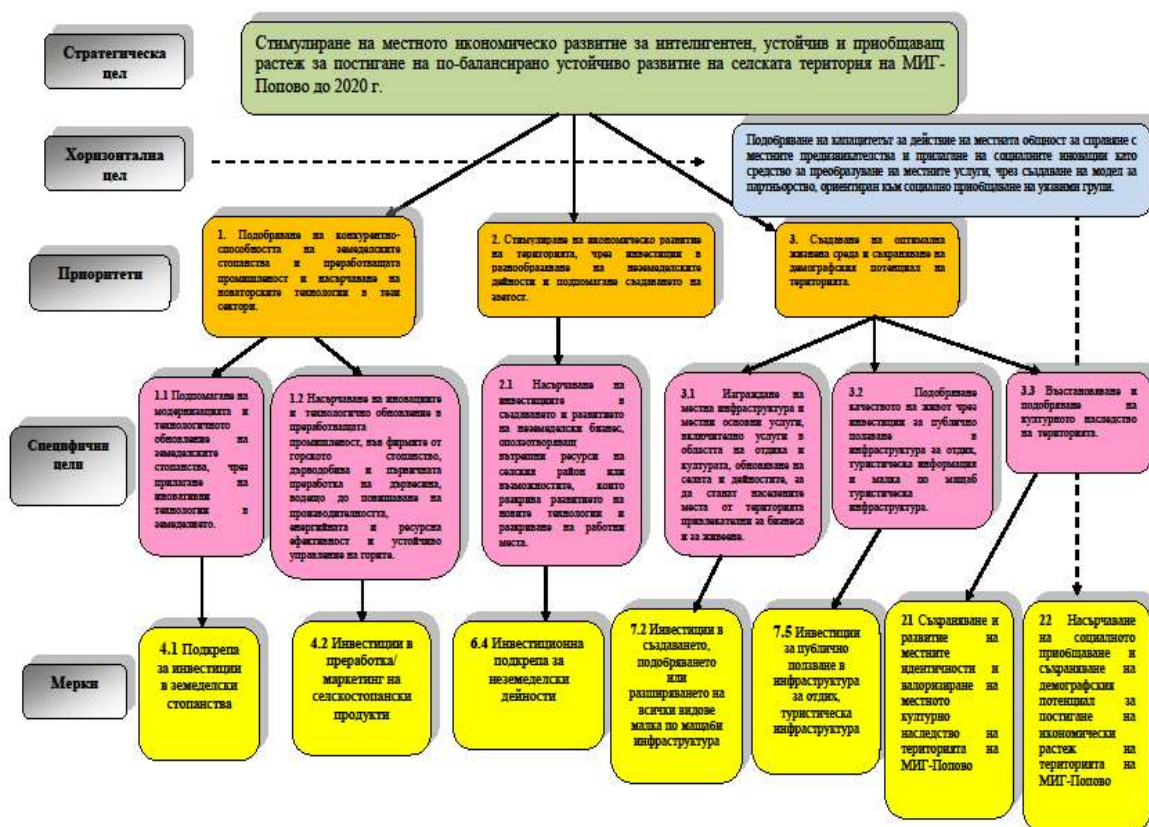
Иновативните характеристики на Стратегията за ВОМР за територията на МИГ-Попово са съобразени с определената тематична област за интелигентна специализация на област Търговище „Мехатроника и чисти технологии“ и „Индустрия за здравословен живот и био-технологии“ в Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г.

4.5. Йерархията на целите - включително цели за крайните продукти или резултатите:

Стратегията за ВОМР на територията на МИГ-Попово се базира на ясна логика

на интервенция, съгласувана с местната общност и основана на SWOT анализа с фокус върху специфичните характеристики на района. Общността реши колективно кои са нейните най-важни потребности, приоритезира ги на база потенциала за развитие и избра действия, които най-добре ще допренесат за постигането на целите на стратегията. Основната стратегическа цел е разработена след дълъг процес на консултация с общността в три основни области: ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства, диверсификация на икономиката в селските райони и повишаване качеството на живот на територията на МИГ-Попово. Тя е разделена на приоритети, а те съответно на по-малки, измери специфични цели, които ще се реализират чрез проекти по мерките, включени в стратегията, които ще бъдат одобрявани от Комия за избор на проекти, помощен орган към структурата на управление на МИГ-Попово.

Цялостна стратегическа рамка

Цели за крайните продукти или резултати:

СВОМР за територията на МИГ-Попово си поставя за цел в периода 2017 – 2020 г. да бъдат подпомогнати:

По Приоритет 1 Специфична цел 1.1 около 10 земеделски стопанства.

По Приоритет 1 Специфична цел 1.2 - около 3 фирми.

По Приоритет 2 Специфична цел 1.1 - около 10 проекта за развитие на неземеделски сектори на икономиката, водещи до създаване на 20 нови работни места.

По Приоритет 3 Специфична цел: 3.1; 3.2. и 3.3. - подпомагане на инвестиции,

които подобряват качеството на живот и достъпа до услуги на 15 хил. жители на територията.

По Хоризонталната цел:

- подпомагане на дейности, които доведат обхващане на 3 % от представителите на уязвимите групи, които не са обхвани от пазара на труда и политиките за приобщаване;
- увеличаване на ползите от прилагането на СВОМР за територията и населението чрез реализиране на 1 проект за вътрешнотериториално и 1 проект за транснационално сътрудничество.

Измеримостта на целите е описана в раздел 9 Индикатори за мониторинг и оценка.

5. Описание на мерките:

(не повече от 4 страница за всяка мярка)

Мерки и дейности за всеки един от фондовете поотделно:

ПРСР (ЕЗФРСР)

Стратегията за ВОМР на територията на МИГ-Попово не се опитва да реши всички проблеми наведнъж. На база на анализа на възможностите, който показва, че значителна част от икономическите субекти/дейности на територията на МИГ-Попово попадат в обхвата на ПРСР местната общност направи избор и се фокусира върху цели и действия, които е най-вероятно да донесат желаните промени на територията. Набелязаните за постигане цели и очертаните приоритети в Стратегията са в обхвата от допустима подкрепа на ЕЗФРСР и ПРСР. Отчитайки индивидуални потребности и възможности на района финансирането на Стратегията за ВОМР за територията на МИГ-Попово ще бъде подпомагано само от един фонд *ПРСР (ЕЗФРСР)*.

5.1. Описание на общите условия, прилагани за повече от една мярка

Мерките, включени в Стратегията за ВОМР за територията на МИГ-Попово са инвестиционни и отговарят на условията и изискванията на чл.15 и чл.16 на Наредба

№22 от 14.12.2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., издадена от Министъра на земеделието и храните, обн., ДВ, бр. 100 от 18.12.2015 г., в сила от 18.12.2015 г., *изм. и доп. ДВ. бр.38 от 20 Май 2016г.* (Наредба № 22)

При изпълнение на мерките от Стратегията, МИГ - Попово се съобразява и прилага изискванията посочени в точка 8.1. „Описание на общите условия, прилагани за повече от една мярка ...“ на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. на България, одобрена с Решение за изпълнение на Европейската комисия от 26.05.2015г., (2014BG06RDNP001).

Общите условия, прилагани за повече от една мярка в Стратегията за ВОМР на МИГ-Попово ще се прилагат по отношение на:

5.1.1.Териториално покритие

Проектите и дейностите по всички мерки на СМР се прилагат на територията на действие на МИГ - Попово, която покрива територията в административните граници на община Попово. Кандидатите и бенефициентите трябва да отговарят на изискванията на чл. 18 от Наредба №22

5.1.2.Авансови плащания

Бенефициентите на проектите, включващи инвестиционна подкрепа могат да поискат от Разплащателната агенция авансово плащане в размер до 50% от публичната подкрепа. Авансовото плащане за дейности, подпомагани по мярка 7, подмерки 7.2 и 7.5 е в размер на до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие

на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и. Разликата до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта се изплаща след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Авансови плащания се допускат за мерки на СМР, както следва:

Мярка 04 „Инвестиции в материални активи“ с подмерки 4.1. Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства и подмярка 4.2. Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти;

Мярка 06 „ Развитие на стопанства и предприятия“ с подмярка 6.4. Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности

Мярка 07 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ с подмярка 7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура и подмярка 7.5 Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура

5.1.3. Допустимост на проекти за инвестиционна подкрепа

Допустимите инвестиционни разходи са насочени към изграждане, придобиване или подобрене на недвижима собственост, закупуване на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, финансиране на лизинг за закупуване на нови машини и оборудване до пазарната стойност на актива, при условие, че ползвателят на финансова помощ е собственик на актива, към датата на подаване на финалното искане за плащане във връзка с актива. Допустими за подпомагане са и общи разходи свързани със съответния проект за предпроектни

проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиционни разходи по проекта. Общите разходи може да са възникнали не по – рано от 01.01.2014 г.

За допустими се смятат само разходите извършени след подаването на заявлението за подпомагане от страна на бенефициента на Стратегията за ВОМР, с изключение на общите разходи.

Финансовата помощ по мерките се предоставя под формата на възстановяване на действително направени и платени допустими разходи.

5.1.4. Недопустими разходи

Недопустими са разходи за инвестиционна подкрепа, съгласно чл. 21 на Наредба № 22.

5.1.5. Общи условия към кандидатите по подмерки 4.1, 4.2. и 6.4 на Стратегията за ВОМР

Представяне на бизнес план /БП/, доказващ подобряване на дейността на стопанството, чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности подробно описани в представения БП.

5.1.6. Общи условия към проектите на кандидатите по мерки 7.2 и 7.5 на Стратегията за ВОМР

Проектите следва да са в съответствие с приоритетите на общинския план за развитие на дадената община за периода 2014-2020 г., което се удостоверява с решение на общинския съвет.

5.2. Мерки и дейности от ПРСР (ЕЗФРСР)

5.2.1 Мярка 04 — Инвестиции в материални активи (член 17 от Регламент (ЕС) № 1305/2013)

Отчитайки важността на мярката в прилагането на Общата селскостопанска политика с включването на мярката в Стратегията за ВОМР за територията на МИГ-Попово за периода 2014-2020 г. се цели да се осигури допълняемост с постигнатото в периода 2007-2013 г., като материалните инвестиции ще бъдат насочени към подобряване на икономическата стойност на земеделските стопанства, чрез прилагане на иновационни технологии и устойчиво развитие на земеделието на територията.

5.2.1.1.Подмярка4.1. Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства

1. Описание на целите на мярката

Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, а именно:

- земята е важен природен ресурс за бъдещето на територията и стратегията чрез планиране на възможни подходящи интервенции за нейното опазване, би могла да съдейства за диверсификация на земеделските култури, за въвеждане на иновативни за територията технологии, за да се избегне пренатоварването и изтощаването на почвите, зависимостта от единични култури, повишения риск от неблагоприятни климатични и други природни въздействия и т.н.;

- развитието на земеделието увеличава потребностите от използването на напоителна инфраструктура;

- необходимост от подкрепа на пчеларството, тъй като е налице значителен брой потенциални бенефициенти, а

инвестициите не са много високи и се включват в лимитите на проектите по стратегията.

Подмярката допринася за постигане Приоритет 1, Специфична цел 1.1 на Стратегията за ВОМР.

Цел на мярката: Повишаване на конкурентноспособността и жизнеспособността на земеделските стопанства, чрез модернизация на физическия капитал и прилагане на иновативни технологии.

2. Обхват на мярката

Подкрепата се предоставя съгласно описанието дадено в т. 5.1.1. Териториално покритие на т. 5.1. Общите условия, прилагани за повече от една мярка.

3. Допустими получатели

- кандидатите за подпомагане трябва да са регистрирани земеделски производители по Закона за подпомагане на земеделските производители;

- минималния стандартен производствен обем на стопанството на кандидата следва да не бъде по-малко от 8 000 евро;

4. Допустими дейности и разходи

Материални инвестиции:

- Закупуване/придобиване, строителство или обновяване на сгради и друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство в стопанство, включително такава използвана за опазване на околната среда;

- Закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително свързани с опазване на околната среда, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция от стопанството, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските

дейности в стопанството, подобряване на енергийната ефективност;

- Създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове /за производство на мед/ и други бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на био-енергия;

- Инвестиции за постигане на съответствие с нововъведените стандарти на Общността;

- Инвестиции за съоръжения и съответно оборудване необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки.

- Закупуване на специализирани земеделски транспортни средства – като например камиони, цистерни за събиране мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукция, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици, и др.

- Инвестиции за съоръжения и оборудване за напояване в стопанствата – резервоари, сондажи, системи за капково напояване и др.

Нематериални инвестиции:

- Общи разходи свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиции по проекта. /Съгласно Раздел 8.1 от ПРСР 2014-2020 г./;

- Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта”;

	<ul style="list-style-type: none"> - Закупуване на софтуер; - Разходите свързани за достигане съответствие с международни признати стандарти, като: Въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация. <p>5. Финансови параметри за проектите- интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Минимален размер на общите допустими разходи на проект – 15 000 евро; - Максимален размер на общите допустими разходи на проект – 200 000 евро; - Интензитет на финансовата помощ – 50 % от общата стойността на допустимите разходи на проекта - Размер на финансовата помощ по мярката – 1 000 000 лева <p>6.Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест</p> <p>1. Проекти, подадени от кандидати, притежаващи опит или образование, в сектора за който кандидатстват – максимален брой - 10 т.</p> <p>1.1. Проекти, подадени от кандидати, притежаващи опит в сектора, за който кандидатстват – 5 т. и/или;</p> <p>Минимално изискване: Точки се присъждат в случай, че кандидатът е предприятие, осъществяващо дейност в сектора, за който кандидатства. Секторът, за който се кандидатства по проектното предложение се посочва във формуляра за кандидатстване. Дейността на предприятието се доказва с удостоверение от НСИ за основната и допълнителните икономически дейности, осъществявани от кандидата през предходната финансова година, предхождаща датата на кандидатстване.</p> <p>1.2. Проекти, подадени от кандидат, чийто</p>
--	---

	<p>собственик или представляващ притежава образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или по-висока степен в сектора, за който кандидатства – 5 т. или;</p> <p>1.3. Проекти, подадени от кандидат, чийто собственик или представляващ притежава професионално образование (средно-специално или друг вид образование) в сектора, за който кандидатства – 3 т. или;</p> <p>1.4. Проекти, подадени от кандидат, чийто собственик или представляващ притежава свидетелството за правоспособност за професии, упражняването, на които изисква правоспособност в сектора, за който кандидатства - 1 т.;</p> <p>По т. 1.2, 1.3 и 1.4 максималния брой точки, които може да получи 1 кандидат е 5 т.</p> <p><i>Минимално изискване: Образованието се доказва с един или повече от следните документи на кандидата или представляващия кандидата :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Копие от диплома за придобита образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или по-висока степен (образователна или научна); - Копие на свидетелството за правоспособност за професии, упражняването на които изисква правоспособност; - Копие на удостоверението за професионално образование (средно-специално или друг вид образование). <p><i>В случай, че за доказване на тези обстоятелства се представят документи на един от съдружниците/собствениците, той следва да притежава най-малко 50 сто от дяловете/капитала на кандидата.</i></p> <p>2. Кандидати, осъществявали дейност най-малко 1 година преди датата на кандидатстване – максимален брой - 15 т.</p> <p>2.1. Проекти, представени от кандидати, които извършват дейност от най-малко 1 година към датата на кандидатстване, реализирали са приходи не по-малко от</p>
--	--

500 000 лв. годишно (общо приходи по Отчет за приходи и разходи) и средносписъчният брой на персонала им е най-малко 1 човек (вкл. собственик/ци или управител) годишно - 5 т.;

2.2. Проекти, представени от кандидати, които извършват дейност от най-малко 1 година към датата на кандидатстване, реализирали са приходи не по-малко от 1 000 000 лв. годишно (общо приходи по Отчет за приходи и разходи) и средносписъчният брой на персонала им е най-малко 2-ма човека (вкл. собственик/ци или управител) годишно – 10 т. ;

2.3. Проекти, представени от кандидати, които извършват дейност от най-малко 1 година към датата на кандидатстване, реализирали са приходи не по-малко от 1 500 000 лв. годишно (общо приходи по Отчет за приходи и разходи) и средносписъчният брой на персонала им е най-малко 3-ма човека (вкл. собственик/ци или управител) – 15 т.

Забележка: Не се поставя ограничение по отношение на сектор на икономическата дейност, от която са реализирани приходите.

3. Проекти, представени от млади земеделски стопани – 20 т.

"Млади земеделски стопани" са лица, които към момента на подаване на заявлението за подпомагане са на възраст между 18 и не повече от 40 години и притежават съответни професионални умения и компетентности и се установяват за пръв път като ръководител на земеделско стопанство или вече са се установили през петте години преди подаване на заявлението за подпомагане. Когато кандидати за подпомагане са юридически лица, за да се считат за млади земеделски стопани, те следва да отговарят на изискванията по чл. 2 от Делегиран регламент № 807/2014 на Комисията от 11 март 2014 г. за допълнение на някои

разпоредби на Регламент (ЕС) на Европейския парламент и на Съвета. Не са млади земеделски стопани кандидати – юридически лица, чийто мажоритарен дял от капитала е придобит от физическото лице на възраст между 18 и 40 ненавършени години след 1 януари 2014 г. Установяването като ръководител на земеделско стопанство е настъпването на първото от следните събития:

а) регистрация на кандидата (физическо или юридическо лице), на друго юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от кандидата, на мажоритарния собственик на дял от капитала на

кандидата и/или на юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата, за първи път като земеделски стопанин по Закона за подпомагане на земеделските производители;

б) започване на отглеждане на животни в животновъден обект – собствен или нает от кандидата (физическо или юридическо лице), от друго юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от кандидата, от мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата и/или на юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата;

в) стопанисване на земя с цел производство на земеделска или животинска продукция от страна на кандидата (физическо или юридическо лице), друго юридическо лице, чийто мажоритарен дял се притежава от кандидата, мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата и/или юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от мажоритарния

собственик на дял от капитала на кандидата.

4. Проекти, създаващи работни места – максимален брой - 10 т.

4.1. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият 1 ново работно място – 5 т.;

4.2. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият над 1 ново работно място – 10 т.;

5. Проекти, включващи иновации – максимален брой - 20 т.;

Условието се счита за изпълнено и кандидатът получава точки, когато допустимите инвестиционни разходи по проекта, свързани с иновации са съгласно иновативните характеристики по отношение на технологията в земеделските стопанства "прецизно земеделие" описани в раздел 4.4 Описание на иновативните характеристики на стратегията за ВОМР на МИГ - Попово.

6. Проекти подадени от кандидат, който не е получавал подкрепа от ПРСР 2007 – 2013 и/или 2014 – 2020 г., независимо дали чрез кандидата или чрез друго юридическо лице, в което е собственик, управител или го контролира - 5 т.

7. Качество на проектното предложение – максимален брой - 20 т.

7.1. Проектното предложение има потенциал да постигне целта на процедурата, посочена в Насоките за кандидатстване – от 0 до 10 т.

***Минимално изискване:** Кандидатът е представил ясна и убедителна обосновка на дейностите на проектното предложение от гледна точка на съответствието му с целите и приоритетите на стратегията за Водено от общностите местно развитие за територията на МИГ – Попово и процедурата по която кандидатства - от 6 до 10 т.; Обосновката по критерия не е ясно и последователно описана и структурирана*

- от 1 до 5 т.

7.2. Проектното предложение съдържа ясно дефинирани очаквани резултати – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът ясно е дефинирал очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение.

Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по адекватен начин - от 6 до 10 т.;

Очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение не са ясно дефинирани от кандидата. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по не достатъчно адекватен начин - от 1 до 5 т.;

МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ: 100

Ако общият брой получени точки за критерий 4 е по-малко от 5 точки, проектното предложение се предлага за отхвърляне.

Ако общият брой получени точки за критерий 7 е по-малко от 5 точки, проектното предложение се предлага за отхвърляне.

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 30 т.

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следните критерии:

- Крайната оценка по критерий „качество на проектното предложение“;

При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий „иновации“;

При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подреждани в низходящ ред по следния критерий:

Ред на регистрация в ИСУН 2020.

5.2.1.2.Подмярка 4.2 Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти

1. Описание на целите на мярката

Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, а именно: преработващата промишленост осигурява ангажираност на най-голям дял от наетите лица на територията стратегията би могла да осигури подкрепа за добавяне на стойност към селскостопанските продукти и подпомагане на устойчивостта и растежа на земеделския микро и малък бизнес.

Подмярката допринася за постигане Приоритет 1, Специфична цел 1.2 на Стратегията за ВОМР.

Цел на мярката: Инвестиционна подкрепа за модернизиране на физически активи на предприятията от преработващата промишленост с цел създаване на добавена стойност към земеделски продукти и осигуряване на заетост на територията.

2. Обхват на мярката

Подкрепата се предоставя съгласно описанието дадено в т. 5.1.1. Териториално покритие на т. 5.1. Общите условия, прилагани за повече от една мярка.

3. Допустими кандидати и получатели

-Земеделски производители регистрирани съгласно Закона за подпомагане на земеделските производители; Минималния стандартен производствен обем на кандидатите земеделски производители следва да бъде не по - малко от 8 000 евро.

	<p>-Предприятия /Физически и Юридически лица/ регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, които са микро, малки и средни предприятия, дефинирани съгласно Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията;</p> <p>4. Допустими дейности и разходи</p> <p>Подкрепа се предоставя за новосъздадени и съществуващи предприятия за инвестиции в материални и/или нематериални активи подобряващи цялостната дейност на предприятията. Инвестициите, обект на подкрепа следва да са свързани с преработка и/или маркетинг на продукти в обхвата на Приложение I към Договора за функциониране на Европейския съюз или на памук, с изключение на рибни продукти. Подкрепата е насочена към:</p> <p>Материални инвестиции:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разходи за изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи необходими за производството и маркетинга; - Инвестиции в производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси за производство на продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка и закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга; - Инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене и др. с цел запазване качеството на продукцията и суровината; - Разходи закупуване на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините и/или на готовата продукция използвани и произведени от предприятието; -Разходи за изграждане и/или модернизиране на лаборатории за нуждите на предприятието;
--	---

- Разходи за инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Общността;

- Разходи за закупуване на земя, необходима за изграждане/модернизиране на сгради, помещения и други недвижими активи предназначени за производствена дейност /до 10 % от общия размер на допустимите инвестиционни разходи /Съгласно Раздел 8.1 от ПРСР 2014-2020 г./.

Нематериални инвестиции:

- Общи разходи свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиции по проекта. /Съгласно Раздел 8.1 от ПРСР 2014-2020 г./;

- Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта”;

- Закупуване на софтуер;

- Разходите свързани за достигане съответствие с международни признати стандарти, само в случаите, в които същите част от общ проект на кандидата;

- Разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията.

5. Финансови параметри за проектите - интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ

- Минимален размер на общите допустими разходи на проект – 15 000 евро;

- Максимален размер на общите допустими разходи на проект – 200 000 евро;

- Интензитет на финансовата помощ е в размер на 50 % от общата стойността на допустимите разходи по проекта;

- Размер на финансовата помощ по мярката – 200 000 лева

6. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

1. Проекти, подадени от кандидати, притежаващи опит или образование, в сектора за който кандидатстват – максимален брой - 10 т.

1.1. Проекти, подадени от кандидати, притежаващи опит в сектора, за който кандидатстват – 5 т. и/или;

Минимално изискване: Точки се присъждат в случай, че кандидатът е предприятие, осъществяващо дейност в сектора, за който кандидатства. Секторът, за който се кандидатства по проектното предложение се посочва във формуляра за кандидатстване. Дейността на предприятието се доказва с удостоверение от НСИ за основната и допълнителните икономически дейности, осъществявани от кандидата през предходната финансова година, предхождаща датата на кандидатстване.

1.2. Проекти, подадени от кандидат, чийто собственик или представляващ притежава образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или по-висока степен в сектора, за който кандидатства – 5 т. или;

1.3. Проекти, подадени от кандидат, чийто собственик или представляващ притежава професионално образование (средно-специално или друг вид образование) в сектора, за който кандидатства – 3 т. или;

1.4. Проекти, подадени от кандидат, чийто собственик или представляващ притежава свидетелството за правоспособност за професии, упражняването, на които изисква правоспособност в сектора, за който кандидатства - 1 т.;

По т. 1.2, 1.3 и 1.4 максималния брой точки, които може да получи 1 кандидат е 5 т.

Минимално изискване: Образованието се доказва с един или повече от следните документи на кандидата или представляващия кандидата :

- Копие от диплома за придобита образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или по-висока степен (образователна или научна);

- Копие на свидетелството за правоспособност за професии, упражняването на които изисква правоспособност;

- Копие на удостоверението за професионално образование (средно-специално или друг вид образование).

В случай, че за доказване на тези обстоятелства се представят документи на един от съдружниците/собствениците, той следва да притежава най-малко 50 сто от дяловете/капитала на кандидата.

2. Проекти за инвестиции за преработка на суровини от направленията животновъдство и пчеларство, зеленчукопроизводство и етерично-маслени култури – максимален брой - 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът получава точки, ако отговаря на условието над 50 % от обема на преработените суровини са от растителен или животински произход, попадащи в обхвата на направленията животновъдство и пчеларство, зеленчукопроизводство и етерично-маслени култури

3. Проекти, създаващи работни места – максимален брой - 20 т.

3.1. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият минимум 1 и до 2 нови работни места, вкл. – 5 т.;

3.2. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият от 3 до 5 нови работни места, вкл. -10 т.;

3.3. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият над 5 нови работни места – 20 т.

4. Проекти, включващи преработка на

суровини от собствено производство – максимален брой - 10 т.

4.1. Предприятието на кандидата предвижда в бизнес плана преработка на минимум 50 % собствени суровини – 5 т.;

4.2. Предприятието на кандидата предвижда в бизнес плана преработка на над 75 % собствени суровини – 10 т.

5. Проекти, представени от кандидати, които ще реализират произведена продукция извън територията на МИГ – Попово – максимален брой - 10 т.

5.1. Предприятието на кандидата предвижда в бизнес плана реализация на минимум 50 % от произведената продукция извън територията на МИГ - Попово – 5 т.

5.2. Предприятието на кандидата предвижда в бизнес плана реализация на над 75 % от произведената продукция извън територията на МИГ - Попово – 10 т.

6. Проекти, представени от кандидати, които ще създадат ново производство за територията на МИГ – Попово – максимален брой - 5 т.

Минимално изискване: Кандидатът е новосъздадено предприятие от хранително-преработвателната промишленост и въвежда нови продукти, процеси и технологии за територията на МИГ – Попово.

7. Качество на проектното предложение – максимален брой - 20 т.

7.1. Проектното предложение има потенциал да постигне целта на процедурата, посочена в Насоките за кандидатстване – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът е представил ясна и убедителна обосновка на дейностите на проектното предложение от гледна точка на съответствието му с целите и приоритетите на стратегията за Водено от общностите местно развитие за територията на МИГ – Попово и процедурата по която кандидатства - от

	<p>6 до 10 т.; Обосновката по критерия не е ясно и последователно описана и структурирана - от 1 до 5 т.</p> <p>7.2. Проектното предложение съдържа ясно дефинирани очаквани резултати – от 0 до 10 т.</p> <p>Минимално изискване: Кандидатът ясно е дефинирал очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по адекватен начин - от 6 до 10 т.;</p> <p>Очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение не са ясно дефинирани от кандидата. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по не достатъчно адекватен начин - от 1 до 5 т.;</p> <p>МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ: 85</p> <p>Ако общият брой получени точки за критерий 3 е по-малко от 5 точки, проектното предложение се предлага за отхвърляне.</p> <p>Ако общият брой получени точки за критерий 7 е по-малко от 5 точки, проектното предложение се предлага за отхвърляне.</p> <p>За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 30 т.</p> <p>В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следните критерии:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Крайната оценка по критерий „качество на проектното предложение“; <p>При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подредени в низходящ</p>
--	--

ред по критерий: „работни места“;
При равен брой точки и по двата критерия,
проектите ще бъдат подредени в низходящ
ред по следния критерий:

Ред на регистрация в ИСУН 2020

5.2.2. M06 — Развитие на стопанства и предприятия (член 19 от Регламент (ЕС) № 1305/2013)

Съществено значение за икономическото развитие на територията има диверсификацията към неземеделските дейности. Насърчаването на инвестиционните дейности ще спомогне за стартирането и развитието на неземеделски дейности в района и насърчаване на заетостта.

5.2.2.1. Подмярка 6.4. Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности

1. Описание на целите на мярката

Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията възможности за развитие на територията, а именно: подобряване на икономическата ситуация и увеличаване на заетостта чрез достъпа до европейско финансиране, включително създаване на устойчива структура от микропредприятия.

Подмярката допринася за постигане Приоритет 2, Специфична цел 2.1 на Стратегията за ВОМР.

Цел на мярката: Да насърчава нови и да развива съществуващи неземеделски дейности в територията на действие на МИГ.

Инвестициите в неземеделски дейности стимулират създаването на заетост и водят до разнообразяване на икономическите дейности в територията. Приоритет се дава на проекти за

производствени дейности, тъй като те създават заетост. За приближаване на условията за живот до тези в големите градовете ще се подкрепя развитието на услуги за населението, особено на нови за територията. За да достигнат услугите до населението на малките населени места ще се подкрепят мобилни услуги.

2. Обхват на мярката

Подкрепата се предоставя съгласно описанието дадено в т. 5.1.1. Териториално покритие на т. 5.1. Общите условия, прилагани за повече от една мярка.

3. Допустими кандидати и получатели

- Земеделски стопани или микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.

При определянето на едно предприятие за микропредприятие се следва дефиницията на Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията.

4. Допустими дейности и разходи

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към:

-Изграждане, придобиване или подобренията на недвижимо имущество;

- Закупуване на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите;

- Производство и/или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);

- Развитие на услуги във всички сектори (например: здравни услуги, грижи за възрастни хора, хора с увреждания, образователни, счетоводство и одиторски

услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ, мобилни услуги и др.);

- Изграждане и обновяване на туристически обекти, развитие, популяризиране и рекламиране на туристически услуги;

В рамките на подмярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз.

Не се предоставя финансова помощ за хазарт, финансови услуги, голф, сектори и дейности, определени за недопустими в Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *deminimis*, производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за продажба.

5. Финансови параметри за проектите- интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ

- Минимален размер на общите допустими разходи на проект – 10 000 евро;

- Максимален размер на общите допустими разходи на проект – 200 000 евро;

- Интензитет на помощта е в размер на 70% от общата стойност на допустимите разходи по проекта;

- Размер на финансовата помощ по мярката – 600 000 лева

6. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

1. Проекти, подадени от кандидати, притежаващи опит или образование, в сектора за който кандидатстват – максимален брой - 10 т.

1.1. Проекти, подадени от кандидати, притежаващи опит в сектора, за който кандидатстват – 5 т. и/или;

Минимално изискване: Точки се присъждат в случай, че кандидатът е предприятие, осъществяващо дейност в сектора, за който кандидатства. Секторът, за който се кандидатства по проектното предложение се посочва във формуляра за кандидатстване. Дейността на предприятието се доказва с удостоверение от НСИ за основната и допълнителните икономически дейности, осъществявани от кандидата през предходната финансова година, предхождаща датата на кандидатстване.

1.2. Проекти, подадени от кандидат, чийто собственик или представляващ притежава образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или по-висока степен в сектора, за който кандидатства – 5 т. или;

1.3. Проекти, подадени от кандидат, чийто собственик или представляващ притежава професионално образование (средно-специално или друг вид образование) в сектора, за който кандидатства – 3 т. или;

1.4. Проекти, подадени от кандидат, чийто собственик или представляващ притежава свидетелството за правоспособност за професии, упражняването, на които изисква правоспособност в сектора, за който кандидатства - 1 т.;

По т. 1.2, 1.3 и 1.4 максималния брой точки, които може да получи 1 кандидат е 5 т.

Минимално изискване: Образованието се доказва с един или повече от следните документи на кандидата или представляващия кандидата :

- Копие от диплома за придобита образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или по-висока степен (образователна или научна);

- Копие на свидетелството за правоспособност за професии, упражняването на които изисква правоспособност;

- Копие на удостоверението за професионално образование (средно-

специално или друг вид образование).

В случай, че за доказване на тези обстоятелства се представят документи на един от съдружниците/собствениците, той следва да притежава най-малко 50 на сто от дяловете/капитала на кандидата.

2. Проекти подадени от кандидат, който не е получавал подкрепа от ПРСР 2007 – 2013 и/или 2014 – 2020 г., независимо дали чрез кандидата или чрез друго юридическо лице, в което е собственик, управител или го контролира - 5 т.

3. Проекти за производствена дейност – максимален брой - 10 т.

Минимално изискване: Инвестицията е изцяло за производствени дейности. За да се удостоверени, че проектът е изцяло за производствени дейности, инвестициите трябва да включват производствено оборудване и/или строителство/реконструкция/ремонт на производствени сгради/помещения и/или закупуване на производствен софтуер и всички други инвестиционни разходи, необходими за функционирането на производствения процес и описани в част "Технологична".

4. Проекти, създаващи работни места – максимален брой - 20 т.

4.1. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият минимум 1 и до 2 нови работни места, вкл. – 5 т.

4.2. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият от 3 до 5 нови работни места, вкл. -10 т.

4.3. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият над 5 нови работни места – 20 т.

5. Проекти, включващи иновации – максимален брой - 5 т.

За целите на прилагане на критерия "Иновации" са: иновативен продукт, произвеждан от предприятието, въвеждане на нов производствен процес (машини, съоръжения и оборудване) или

нова практика, въвеждане на нова организационна форма, включително маркетинг. За иновации не се смятат малки промени или подобрения, увеличаване на количеството произвеждана продукция чрез прибавяне на производствени или логистични системи, много близки до вече съществуващи такива, изваждане от употреба на определен процес, само подмяна на дълготрайни материални активи (ДМА) или надграждането им, промени, произтичащи изцяло от промени в цените на производствените фактори, сезонни или други циклични промени, търговия с нови или значително подобрени продукти, както и промени в организацията на работното място или външните отношения, които се основават на организационни методи, които вече се използват в предприятието.

6. Проекти, представени от кандидати жени и/или млади хора – максимален брой - 5 т.

За целите на прилагане на критерия „млади хора“ са: лица на възраст от 18 до 35 години.

В случай, че за доказване на тези обстоятелства се представят документи на един от съдружниците/собствениците, той следва да притежава най-малко 50 на сто от дяловете/капитала на кандидата.

7. Качество на проектното предложение – максимален брой - 20 т.

7.1. Проектното предложение има потенциал да постигне целта на процедурата, посочена в Насоките за кандидатстване – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът е представил ясна и убедителна обосновка на дейностите на проектното предложение от гледна точка на съответствието му с целите и приоритетите на стратегията за Водено от общностите местно развитие за територията на МИГ – Попово и

процедурата по която кандидатства - от 6 до 10 т.; Обосновката по критерия не е ясно и последователно описана и структурирана - от 1 до 5 т.

7.2. Проектното предложение съдържа ясно дефинирани очаквани резултати – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът ясно е дефинирал очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по адекватен начин - от 6 до 10 т.;

Очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение не са ясно дефинирани от кандидата. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по не достатъчно адекватен начин - от 1 до 5 т.;

МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ: 75

Ако общият брой получени точки за критерий 4 е по-малко от 5 точки, проектното предложение се предлага за отхвърляне.

Ако общият брой получени точки за критерий 7 е по-малко от 5 точки, проектното предложение се предлага за отхвърляне.

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е

равна на или по-голяма от 30 т.

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следните критерии:

- Крайната оценка по критерий „качество на проектното предложение“;

При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подредени в низходящ

ред по следния критерий:

- Крайната оценка по критерий проекти за „производствена дейност“;

При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий:

Ред на регистрация в ИСУН 2020

5.2.3. M07 Основни услуги и обновяване на селата в селските райони (член 20 от Регламент (ЕС) № 1305/2013)

Публичните инвестиции в територията се извършват с цел ограничаване на бедността и обезлюдяването на територията, намаляването на риска от социално изключване и подобряване на качеството на живот. Те са основен фактор за осигуряване на базови услуги на населението в населените места.

Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията възможности за развитие на територията, а именно: Възможност за подобряване и развитие на инфраструктурата, както и публичните услуги, чрез достъп до европейско финансиране.

5.2.3.1.Подмярка 7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура

1. Описание на целите на мярката

Подмярката допринася за постигане Приоритет 3, Специфична цел 3.1 на Стратегията за ВОМР.

Цел на мярката: Подкрепа за инвестиции в малка по размер инфраструктура, която създава основни услуги на населението. Подмярката предоставя подкрепа за инвестиции в

обществени сгради с образователно, историческо, културно и спортно предназначение и прилежащите пространства, зелени площи, улици, тротоари, площади и улично осветление в населените места на територията на МИГ.

2. Обхват на мярката

Подкрепата се предоставя съгласно описанието дадено в т. 5.1.1. Териториално покритие на т. 5.1. Общите условия, прилагани за повече от една мярка.

3. Допустими кандидати и получатели

- Община Попово;

4. Допустими дейности и разходи

- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици, тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места;

- Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване;

- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;

- Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност;

- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на културна и спортна инфраструктура и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;

- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства.

5. Финансови параметри за проектите- интензитет на

финансовата помощ, размер на финансовата помощ:

- Минималните допустими разходи за проект - 10 000 евро;

- Максималните допустими разходи за проект - 200 000 евро;

- Интензитет на помощта - 100% от общите допустими разходи на проекта;

- Размер на финансовата помощ по мярката – 1 000 000 лева

6.Критериите за оценка на проектите и тяхната тежест:

1. Проекти, включващи инвестиции, за които кандидатът има разработен технически проект – 20 т.

2. Опит на кандидата в управлението и изпълнението на проекти – 20 т.

2.1. Кандидат има реализиран поне един проект финансиран от ЕЗФРСР, доказан с предоставяне на информация в документите за кандидатстване – 10 т;

2.2. Кандидатът има поне 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение – 10 т.

3. Проекти, в зависимост от обществената значимост на обекта - 20 т.

3.1 Обектът, предмет на инвестицията е в населено място с население над 200 души - 10 т.

3.2 Проектът се реализира на повече от едно населено място от територията на МИГ – Попово – 10 т.

4. Проекти, създаващи работни места – 10 т.

4.1. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият минимум 1 ново работно място – 5 т.

4.2. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият над 1 работно място – 10 т.

5. Качество на проектното предложение – максимален брой - 20 т.

5.1. Проектното предложение има потенциал да постигне целта на процедурата, посочена в Насоките за кандидатстване –

от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът е представил ясна и убедителна обосновка на дейностите на проектното предложение от гледна точка на съответствието му с целите и приоритетите на стратегията за Водено от общностите местно развитие за територията на МИГ – Попово и процедурата по която кандидатства - от 6 до 10 т.; Обосновката по критерия не е ясно и последователно описана и структурирана - от 1 до 5 т.

5.2. Проектното предложение съдържа ясно дефинирани очаквани резултати – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът ясно е дефинирал очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по адекватен начин - от 6 до 10 т.;

Очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение не са ясно дефинирани от кандидата. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по не достатъчно адекватен начин - от 1 до 5 т.;

МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ: 90

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 35 т.

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следните критерии:

- Крайната оценка по критерий „качество на проектното предложение“;

При равен брой точки и по този критерий,

проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий „ работни места“; При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий:
Ред на регистрация в ИСУН 2020

5.2.3.2. Подмярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура.

1. Описание на целите на мярката

Подмярката допринася за постигане Приоритет 3, Специфична цел 3.2 на Стратегията за ВОМР.

Цел на мярката:Подобряване на туристическата привлекателност на територията и повишаване качеството на живот на местната общност.

2. Обхват на мярката

Подкрепата се предоставя съгласно описанието дадено в т. 5.1.1. Териториално покритие на т. 5.1. Общите условия, прилагани за повече от една мярка.

3. Допустими кандидати и получатели

- Община Попово;
- Юридически лица с нестопанска цел

4. Допустими дейности и разходи

-Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел;

- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки).

5. Финансови параметри за проектите- интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ

- Минималните допустими разходи за проект - 5 000 евро;

- Максималните допустими разходи за проект - 200 000 евро;

- Интензитет на помощта- 100 % от общите допустими разходи за проекти негенериращи приходи и 70% - за проекти, генериращи приходи;

- Размер на финансовата помощ по мярката – 70 000 лева.

6. Критериите за оценка на проектите и тяхната тежест

1. Проекти, включващи дейности по опазване на околната среда и разнообразяване на туристическите дейности на територията – 20 т.

Минимално изискване: Над 20% от инвестиционните разходи са свързани с този тип инвестиции.

2. Опит на кандидата в управлението и изпълнението на проекти – 20 т.

2.1. Кандидат има реализиран поне един проект финансиран от ЕЗФРСР, доказан с предоставяне на информация в документите за кандидатстване – 10 т;

2.2. Кандидатът има поне 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение – 10 т.

3. Проекти в зависимост от обществената значимост на обекта – 20 т.

3.1. Инвестицията е в землището на населено място с население над 200 души – 10 т.;

3.2. Инвестицията, обхваща повече от едно населено място от територията на МИГ – Попово – 10 т.

4. Проекти, създаващи работни места – 10 т.

4.1. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият минимум 1 ново работно място – 5 т.

4.2. Проекти, подадени от кандидати, които ще разкрият над 1 ново работно място – 10 т.

5. Качество на проектното предложение –

максимален брой - 20 т.

5.1. Проектното предложение има потенциал да постигне целта на процедурата, посочена в Насоките за кандидатстване – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът е представил ясна и убедителна обосновка на дейностите на проектното предложение от гледна точка на съответствието му с целите и приоритетите на стратегията за Водено от общностите местно развитие за територията на МИГ – Попово и процедурата по която кандидатства - от 6 до 10 т.; Обосновката по критерия не е ясно и последователно описана и структурирана - от 1 до 5 т.

5.2. Проектното предложение съдържа ясно дефинирани очаквани резултати – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът ясно е дефинирал очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по адекватен начин - от 6 до 10 т.;

Очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение не са ясно дефинирани от кандидата. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по не достатъчно адекватен начин - от 1 до 5 т.;

МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ: 90

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 30 т.

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки проектите ще бъдат подреджани в

низходящ ред по следните критерии:

- Крайната оценка по критерий „качество на проектното предложение“;

При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по критерий „работни места“;

При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий:

Ред на регистрация в ИСУН 2020.

5.3. Мерки и дейности извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента

5.3.1. Мярка 21 „Съхраняване и развитие на местните идентичности и валоризиране на местното културно наследство на територията на МИГ-Попово“

Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията възможности за развитие на територията, а именно:

Културно-историческото наследство може да бъде определено като едно от най-силно изразените сравнителни предимства на района. Запазването на духовния и културния живот на населението, особено на подрастващите и младите хора е от важно значение за развитието на територията на МИГ-Попово. Дейностите в културната сфера имат голямо значение за сплотяване на местните общности, намаляване на миграцията и като цяло повишаване качеството на живота, поради което следва да намерят своето място сред приоритетите на стратегията.

1. Описание на целите на мярката

Подмярката допринася за постигане Приоритет 3, Специфична цел 3.3 на

Стратегията за ВОМР.

Цел на мярката: Повишаване качеството на живот на хората от територията на МИГ-Попово чрез развитие и обогатяване на културната идентичност и традиции.

2. Обхват на мярката

Подкрепата се предоставя съгласно описанието дадено в т. 5.1.1. Териториално покритие на т. 5.1. Общите условия, прилагани за повече от една мярка.

3. Допустими кандидати и получатели

- Община Попово;
- Юридически лица с нестопанска цел, в т.ч. и МИГ-Попово
- Читалища, регистрирани по Закона за народните читалища;
- Общински музей;
- Училища и детски градини

4. Допустими дейности и разходи

В обхвата на тази подмярка се предоставя безвъзмездна финансова помощ за материални и нематериални инвестиции и дейности за възстановяване, съхранение и популяризиране на културните традиции и идентичност на населените и богатство от територията на МИГ.

Подпомагат се материални и нематериални инвестиции, които водят до изследване, поддържане, възстановяване, популяризиране и подобряване на културното наследство:

- Подготовка и организация на местни културни събития, като фолклорни празници и събори, панаири, фестивали, хепънинги и др.

- Проучвания и изработване на материали във връзка с идентификация и/или документиране и/или изследване, и/или съхраняване на елементи от нематериалното културно наследство;

- Създаване, съхраняване или обогатяване на етнографски, природни и исторически сбирки;

	<p>- Дейности, свързани с проучвания, запазване и популяризиране на автентичен фолклор и местни традиции, възстановяване на празници, обичаи и храни;</p> <p>- Закупуване на инвентар, съоръжения, оборудване, обзавеждане като музикални инструменти, носии, витрини за изложби, стелажи, декори, интерактивни дъски, мултимедии, лаптопи, осветление, озвучителна, аудио и видео техника, компютърни конфигурации/сценично оформление/, реквизити необходими за дадения вид изкуство, репетиционни и сценични облеклаи др.</p> <p>- Попълване на библиотечен фонд с библиотечни материали, закупуване на книги - отраслова и художествена литература, графични издания, електронни документи и др.</p> <p>Допустими разходи:</p> <p>Допустимите разходи, включват разходи, които са необходими за осъществяване на проекта и са съобразени с принципите на разумно финансово управление, действително извършени и платени в периода на изпълнение на проекта:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Възнаграждения за физически лица, за дейности пряко свързани с изпълнението на проекта, включително осигурителните вноски, начислени за сметка на осигурителя върху договореното възнаграждение; 2. Разходи за организиране на пътувания - разходи за командировки: пътни, дневни разходи и нощувки, съгласно действащите Наредба за командировките в страната; 3. Разходи за материали, консумативи; 4. Разходи за закупуване на оборудване – до 15 % от общата стойност на допустимите разходи; 5. Разходи за външни услуги; <ul style="list-style-type: none"> - Наем на помещения и апаратура; - Разходи за отпечатване на материали – каталози, брошури, плакати и др.;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Разходи за организиране на семинари, срещи и други подобни; - Други разходи за външни услуги, необходими за изпълнението на дейностите по проекта (пощенски разходи, застраховки, разходи за изготвяне на проекти за извършване на археологически проучвания, реставрация и консервация и др.) <p>5. Финансови параметри за проектите- интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Минимален размер на общите допустими разходи на проекта - 500 евро; - Максимален размер на общите допустими разходи на проекта- 200 000 евро; - Интензитет на помощта - 100 % от общите допустими разходи за проекти негенериращи приходи и 70% - за проекти, генериращи приходи; - Размер на финансовата помощ по мярката – 50 000 лева. <p>6.Критериите за оценка на проектите и тяхната тежест.</p> <p>Опит на кандидата в управлението и изпълнението на проекти – 20 т.</p> <p>1.1. Кандидат има реализиран поне един проект финансиран от ЕЗФРСР, доказан с предоставяне на информация в документите за кандидатстване – 10 т;</p> <p>1.2. Кандидатът има поне 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение – 10 т.</p> <p>2. Проекти в зависимост от обществената значимост – максимален брой - 60 т.</p> <p>2.1. Броят на населението, върху което ще се разпространят резултатите от проекта е повече от 200 души – 10 т.</p> <p>2.2. Проектът се реализира на повече от едно населено място на територията – 10 т.</p> <p>2.3. Проектът осигурява приемственост на традициите между поколенията – 10 т.</p> <p>2.4. Проектът създава условия за устойчиви, повторяеми, дългосрочни действия – 20 т.</p>
--	--

2.5. Проектът проучва и популяризира местни традиции и култура – 10 т.

3. Качество на проектното предложение – максимален брой - 20 т.

3.1. Проектното предложение има потенциал да постигне целта на процедурата, посочена в Насоките за кандидатстване – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът е представил ясна и убедителна обосновка на дейностите на проектното предложение от гледна точка на съответствието му с целите и приоритетите на стратегията за Водено от общностите местно развитие за територията на МИГ – Попово и процедурата по която кандидатства - от 6 до 10 т.; Обосновката по критерия не е ясно и последователно описана и структурирана - от 1 до 5 т.

3.2. Проектното предложение съдържа ясно дефинирани очаквани резултати – от 0 до 10 т.

Минимално изискване: Кандидатът ясно е дефинирал очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по адекватен начин - от 6 до 10 т.;

Очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение не са ясно дефинирани от кандидата. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по не достатъчно адекватен начин - от 1 до 5 т.;

МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ: 100

За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 30 т.

В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следните критерии:

- Крайната оценка по критерий качество на проектното предложение;

При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий „приемственост на традициите между поколенията“;

При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий:

Ред на регистрация в ИСУН 2020.

5.3.2. Мярка 22 „Насърчаване на социалното приобщаване и съхраняване на демографския потенциал за постигане на икономически растеж на територията на МИГ-Попово“

Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, а именно: Човешките ресурси на територията намаляват трайно в резултат на отрицателен естествен и механичен прираст, но най-вече по-бърз отрицателен естествен прираст, като резултат на влошената възрастова структура. Последното може да се третира като вътрешна заплаха, тъй като показва липсата на вътрешен капацитет за възстановяване на възрастовите съотношения. В този смисъл подкрепата за младите хора от територията, създаването на условия за тяхното оставане и естествено възпроизводство би следвало да бъде сред приоритетите на стратегията за ВОМР.

1. Описание на целите на мярката

Подмярката допринася за постигане на Хоризонталната цел на Стратегията за ВОМР.

Цел на мярката: Да доведе до

положителна промяна в социално-икономическото положение на територията, като например висока степен на заетост, пониска степен на бедност и по-голямо социално приобщаване.

2. Обхват на мярката

Подкрепата се предоставя съгласно описанието дадено в т. 5.1.1. Териториално покритие на т. 5.1. Общите условия, прилагани за повече от една мярка.

3. Допустими кандидати и получатели

- Община Попово;
- Юридически лица с нестопанска цел, в т.ч. и МИГ-Попово
- Читалища, регистрирани по Закона за народните читалища;

4. Допустими дейности и разходи

В обхвата на тази подмярка се предоставя безвъзмездна финансова помощ за материални и нематериални инвестиции за следните дейности:

1. Аналитични дейности:

-събиране на данни и статистики, както и разработване на общи методологии, класификации, индикатори и целеви показатели;

- проучвания, изследвания, анализи и доклади, включително чрез финансиране на мрежи от експерти;

- оценявания и оценки на въздействието;

- подготовка и прилагане на социалното експериментирание като метод за изпитване и оценяване на иновационни решения с оглед тяхното по-широко използване;

- разпространение на резултатите от посочените аналитични дейности

2. Дейности, свързани с взаимно обучение, осведоменост и разпространение на информация:

- обмен и разпространение на добри практики, иновационни подходи и опит, бенчмаркетинг и взаимно обучение на

	<p>местно ниво</p> <ul style="list-style-type: none"> - мероприятия, конференции и семинари - обучения на специалисти в областта на социалните иновации - изготвяне и публикуване на наръчници, доклади и образователни материали; - информационни и комуникационни дейности; - разработване и поддръжка на информационни системи, с цел разпространение на информация за пазара на труда. <p>3. Подкрепа по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - действия за изграждане на местен капацитет за развиване, насърчаване и подпомагане на прилагането на политиката по заетостта и социалните въпроси на ЕС; - Създаване на Клубове (работилници по интереси) за развитие на предприемачеството и на малкия бизнес, така че в реална среда да бъдат подпомагани иновативните предприемачи и земеделски стопани да предават своя опит и да се подобрят веригите на добавена стойност в селските райони, като се акцентира по-специално на смяната на поколенията в селскостопанския сектор. <p>Допустими разходи:</p> <p>Допустимите разходи, включват разходи, които са необходими за осъществяване на проекта и са съобразени с принципите на разумно финансово управление, действително извършени и платени в периода на изпълнение на проекта:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Възнаграждения за физически лица, за дейности пряко свързани с изпълнението на проекта, включително осигурителните вноски, начислени за сметка на осигурителя върху договореното възнаграждение; 2. Разходи за организиране на пътувания - разходи за командировки: пътни, дневни разходи и нощувки, съгласно
--	---

	<p>действащите Наредба за командировките в страната;</p> <p>3. Разходи за материали, консумативи;</p> <p>4. Разходи за закупуване на оборудване – до 15 % от общата стойност на допустимите разходи;</p> <p>5. Разходи за външни услуги;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наем на помещения и апаратура; - Разходи за отпечатване на материали – каталози, брошури, плакати и др.; - Разходи за организиране на семинари, срещи и други подобни; - Други разходи за външни услуги, необходими за изпълнението на дейностите по проекта (пощенски разходи, застраховки, разходи за изготвяне на проекти за извършване на археологически проучвания, реставрация и консервация и др.) <p>5. Финансови параметри за проектите- интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Минимален размер на общите допустими разходи на проекта - 500 евро; - Максимален размер на общите допустими разходи на проекта - 200 000 евро; - Интензитет на помощта - 100 % от общите допустими разходи за проекти негенериращи приходи и 70% - за проекти, генериращи приходи; - Размер на финансовата помощ по мярката – 13 745 лева. <p>6.Критериите за оценка на проектите и тяхната тежест.</p> <p>Опит на кандидата в управлението и изпълнението на проекти – 20 т.</p> <p>1.1. Кандидат има реализиран поне един проект финансиран от ЕЗФРСР, доказан с предоставяне на информация в документите за кандидатстване – 10 т;</p> <p>1.2. Кандидатът има поне 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение – 10 т.</p> <p>2. Проекти в зависимост от</p>
--	---

	<p>обществената значимост – максимален брой - 60 т.</p> <p>2.1. Броят на населението, върху което ще се разпространят резултатите от проекта е повече от 200 души – 10 т.</p> <p>2.2. Проектът се реализира на повече от едно населено място на територията – 10 т.</p> <p>2.3. Проектът проучва и популяризира добри практики в областта на социалните иновации - 20 т.</p> <p>2.4. Проектът създава условия за устойчиви, повторяеми, дългосрочни действия – 10 т.</p> <p>2.5. Проектът насърчава съвместното участие на представители на повече от една социална група – 10 т.</p> <p>3. Качество на проектното предложение – максимален брой - 20 т.</p> <p>3.1. Проектното предложение има потенциал да постигне целта на процедурата, посочена в Насоките за кандидатстване – от 0 до 10 т.</p> <p><i>Минимално изискване:</i> Кандидатът е представил ясна и убедителна обосновка на дейностите на проектното предложение от гледна точка на съответствието му с целите и приоритетите на стратегията за Водено от общностите местно развитие за територията на МИГ – Попово и процедурата по която кандидатства - от 6 до 10 т.; Обосновката по критерия не е ясно и последователно описана и структурирана - от 1 до 5 т.</p> <p>3.2. Проектното предложение съдържа ясно дефинирани очаквани резултати – от 0 до 10 т.</p> <p><i>Минимално изискване:</i> Кандидатът ясно е дефинирал очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по адекватен начин - от 6 до 10 т.;</p>
--	--

	<p><i>Очакваните резултати от изпълнението на всяка дейност от проектното предложение не са ясно дефинирани от кандидата. Индикаторът/ите на проектното предложение измерват резултатите от проекта по не достатъчно адекватен начин - от 1 до 5 т.;</i></p> <p>МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ: 100</p> <p>За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка на етап техническа и финансова оценка трябва да е равна на или по-голяма от 30 т.</p> <p>В случай, че две или повече проектни предложения имат еднакви общи крайни оценки проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий „качество на проектното предложение“;</p> <p>При равен брой точки и по този критерий, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий „социални иновации“;</p> <p>При равен брой точки и по двата критерия, проектите ще бъдат подредени в низходящ ред по следния критерий:</p> <p style="padding-left: 40px;">Ред на регистрация в ИСУН 2020.</p> <p style="padding-left: 40px;">Подмярка 19.3 „Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на местни инициативни групи“</p> <p>При одобрение на МИГ- Попово от Управляващия орган на ПРСР и обявяване на процедура за избор на проекти по подмярката ще се търси сътрудничество с други МИГ от България и ЕС за реализиране на съвместни проекти, които целят развитие на територията и съответстват на и допринасят за постигане на целите и приоритетите на СВОМР на МИГ-Попово.</p>
ОПОС (ЕФРР)	-

ОПНОИР (ЕСФ)		-	
ОПРЧР (ЕСФ)		-	
ОПИК		-	
ПМДР (ЕФМДР)		-	
6. Финансов план:			
6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки:			
<i>(не повече от 2 страници)</i>			
Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
Мярка 04 — Инвестиции в материални активи (член 17 от Регламент (ЕС) № 1305/2013)			
4.1., „Инвестиции в земеделски стопанства“	Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	1 000 000	34,00
4.2., „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“	Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	200 000	7,00
М06 — Развитие на стопанства и предприятия (член 19 от Регламент (ЕС) № 1305/2013)			
6.4., „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“	Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	600 000	20,50
М07 Основни услуги и обновяване на селата в селските райони (член 20 от Регламент (ЕС) № 1305/2013)			
7.2., „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“	Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	1 000 000	34,00
7.5., „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура“	Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	70 000	2,00
Мерки и дейности извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента			

21 „Съхраняване и развитие на местните идентичности и валоризиране на местното културно наследство на територията на МИГ-Попово“	Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР)	50 000	2,00
22„Насърчаване на социалното приобщаване и съхраняване на демографския потенциал за постигане на икономически растеж на територията на МИГ-Попово“	Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР)...	13 745	0,50
	Мерки, финансирани от ОПОС (ЕФРР)	-	-
	...	-	-
	Мерки, финансирани от ОПНОИР (ЕСФ)	-	-
	...	-	-
	Мерки, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ)	-	-
	...	-	-
	Мерки, финансирани от ОПИК (ЕФРР)	-	-
	...	-	-
	Мерки, финансирани от ПМДР (ЕФМДР)	-	-
	...	-	-
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	2 933 745	100,00
	<i>Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие (25 на сто от общите публични разходи от ЕЗФРСР, включващи разходите по подмярка 19.2 и подмярка 19.4)</i>	977 915	100,00

--	--	--	--

6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки:

(не повече от 2 страници)

СВОМР за територията на МИГ-Попово е разработена използвайки териториалният подход, който е тясно свързан с подхода отдолу-нагоре. Местните ключови партньори бяха активно въвлечени в определянето на целите на местното развитие и прилагането на дейностите. По-доброто познаване от заинтересованите партньори на местните потребности и на потенциалите за местно развитие спомогнаха да се вземат решения за приоритетите, мерките и да мобилизират местната общност. Ключът за успешно прилагане на подхода ВОМР на територията на МИГ-Попово е добре функциониращо партньорство, която обединяват публични, частни и граждански организации, действащи на територията, за да може да се приложи успешно дефинираната Стратегия, за да може МИГ да управлява ресурсите и процеса на местно развитие. СВОМР е финансов инструмент за подобряване на резултатите в модернизиранието, иновациите, инфраструктурата и конкурентоспособността, както и необходимостта от по-нататъшно развитие на икономиката, хранително-вкусовия сектор и неземеделския сектор и по-добро качество на живот на територията на МИГ-Попово. Мерките от стратегията отговарят на предизвикателствата в областта на продоволствената сигурност и подкрепят балансираното териториално сближаване и заетостта, помагат за запазване на увеличена добавена стойност в района, като насърчават развитието на инфраструктурата и предоставянето на достъпни услуги на местното население и предприятия. Стратегията обръща особено внимание на подготовката на младите предприемачи, като се има предвид бързото застаряване на населението на територията. Стратегията за ВОМР дава възможност за овладяването на целия природен и човешки потенциал на територията, чрез качествено земеделско производство, подходяща инфраструктура за разработването и разпространението на знания за селското стопанство и иновационни системи, така че да бъдат подпомагани иновативните земеделски стопани да предават своя опит и да се подобрят веригите на добавена стойност в селските райони.

Разработената Стратегия за ВОМР е еднофондова и предвижда финансиране само от ПРСР (ЕЗФРС). Стратегията е на обща стойност: **2 933 745 лв.** или левовата равностойност на **1 500 000 евро**, което представлява 100 % от общия публичен принос от ПРСР.

За финансиране на *текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие* на МИГ са предвидени до 25 процента от общите публични разходи от ЕЗФРСР в рамките на стратегията за ВОМР - **977 915 лв.** или левовата равностойност на **500 000 евро**.

Разпределението на средствата по мерки е направено на база резултатите от

работата на експертните групи и след консултации и обсъждания по време на подготовката на Стратегията с местната общност, след проведен диалог с местните заинтересовани страни преки бенефициенти по стратегията въз основа на декларираните намерения и капацитет за усвояване на помощите от бенефициентите.

Публични бенефициенти на територията на МИГ - ПОПОВО са община Попово, Общински музей, МБАЛ- Попово, училища и детски градини.

С цел балансирано прилагане във времето на заложените параметри по мерки МИГ залага на гъвкав подход при оценката на усвояване на бюджета по всички мерки, осъществявана в процеса на наблюдение на напредъка в прилагането на Стратегията, чрез поддържане на постоянна обратна връзка с потенциалните кандидати за своевременно установяване на проблеми и трудности при разработване на проектопредложения по мерките от стратегията.

Разпределение на средствата по приоритети, специфични цели мерки и подмерки:

		Общо за периода на стратегията	
		лева	%
Приоритет 1: Подобряване на конкурентоспособността на земеделските и горските стопанства и преработващата промишленост и насърчаване на новаторските технологии в тези сектори		1 200 000	41,0
Специфич на цел 1.1.	Подпомагане на модернизацията и технологичното обновление на земеделските стопанства, чрез прилагане на иновации в технологиите - Подмярка 4.1	1 000 000	34,0
Специфич на цел 1.2.	Насърчаване на иновациите и технологично обновление в преработващата промишленост, във фирмите от горското стопанство, дърводобива и първичната преработка на дървесина, водещо до повишаване на производителността, енергийната и ресурсна ефективност и устойчиво управление на горите – Подмярка 4.2	200 000	7,0
Приоритет 2: Стимулиране на икономическото развитие на територията, чрез инвестиции в разнообразяване на неземеделските дейности и подпомагане създаването на заетост		600 000	20,5
Специфич на цел 2.1.	Насърчаване на инвестициите в създаването и развитието на неземеделски бизнес, оползотворяващ вътрешни ресурси на селския район или възможностите, които разкрива развитието на нови технологии и разкриване на работни места – Подмярка 6.4	600 000	20,5
Приоритет 3	Създаване на оптимална жизнена среда и съхраняване на демографския потенциал на територията	1 120 000	38,0
Специфич	Изграждане на местна инфраструктура и местни	1 000 000	34,0

на цел 3.1.	основни услуги, включително услуги в областта на отдиха и културата, обновяване на селата и дейностите, за да станат населените места от територията привлекателни за бизнеса и за живеене – Подмярка 7.2		
Специфич на цел 3.1.	Подобряване качеството на живот чрез инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура – Подмярка 7.5	70 000	2,0
Специфич на цел 3.1.	Възстановяване и подобряване на културното наследство на територията – Мярка 21	50 000	2,0
Хоризонтална цел: Подобряване на капацитета за действие на местната общност за справяне с местните предизвикателства и прилагане на социалните иновации като средство за преобразуване на местни услуги, чрез създаване на модел на партньорство, ориентиран към социално приобщаване на уязвими групи – Мярка 22		13 745	2,5
ОБЩО ЗА ЦЯЛАТА СТРАТЕГИЯ		2 933 745	100

7. План за действие, показващ как целите са превърнати в действия:

(не повече от 4 страници)

Съгласно разпоредбите на член 34 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 задачите на МИГ по прилагане на Стратегиите за ВОМР включват следното:

а) изграждане на капацитета на местните участници за разработване и изпълнение на операции, включително поощряване на способностите им за управление на проекти;

б) определяне на недискриминационна и прозрачна процедура за подбор и обективни критерии за подбор на операции, които избягват конфликта на интереси, които гарантират, че поне 50 % от гласовете при решения за подбор са дадени от партньори, които не са публични органи, и предвиждат възможност за подбор чрез писмена процедура;

в) гарантиране на съгласуваност със стратегията за водено от общностите местно развитие при избора на операции, като тези операции се приоритизират според техния принос за постигане на целите на тази стратегия;

г) разработване и публикуване на покани за предложения или текуща процедура за подаване на проекти, включително определяне на критериите за подбор;

д) получаване и оценяване на заявления за подкрепа;

е) избор на операции и определяне на размера на подкрепата и, където е приложимо, изпращане на тези предложения до отговорния орган за последна проверка на допустимостта преди одобряването им;

ж) мониторинг на изпълнението на стратегията за водено от общностите местно развитие и на подкрепените операции и провеждане на конкретни дейности за оценка във връзка с тази стратегия.

В тази връзка МИГ- Попово след сключване на тристранен договор за финансиране изпълнението на Стратегията за ВОМР между МИГ, РА и МЗХ, в който са описани правата, задълженията и отговорностите на всяка от тези страни, съгласно Наредба № 22 на МЗХ в двумесечен срок ще разработи недискриминационна и прозрачна процедура и обективни критерии за подбор на проекти към стратегията за ВОМР, която не нарушава минималните изисквания.

Не по-късно от 30 ноември на предходната година УС на МИГ ще одобрява и публикува на интернет страницата на МИГ индикативен график за приемите по съответните мерки от стратегията за ВОМР за следващата календарна година. Управителният съвет на МИГ ще взема решение за обявяване на подбор на проекти при съобразяване с индикативния график и ще одобрява покана за прием на заявления от потенциални получатели на финансова помощ. Поканата за прием ще съдържа най-малко 9 позиции описани в ал. 3 на чл. 46 от Наредба № 22. Периодът на прием на проекти не може да бъде по-малък от едни месец. Бюджетът на приема по първата покана ще се определи съобразно бюджета по мярката и подмярката. МИГ ще изпраща проекта на покана до УО на ПРСР не по-късно от 20 работни дни преди началния срок за прием на заявления. Одобрената покана ще се публикува на интернет страницата на ПРСР и на МИГ и най-малко в един местен вестник или друга местна медия, както и на общодостъпно място пред офиса на МИГ и сградата на общинска администрация Попово, не по-късно от 10 работни дни преди началната дата на прием на заявления.

Заявленията за предоставяне на финансова помощ ще се подават в срока обявен в поканата. Изпълнителният директор на МИГ ще определи служител, който ще извършва преглед за окомплектованост на документите в присъствието на кандидата. Окомплектованите заявления ще бъдат регистрирани по реда на тяхното постъпване в електронен регистър. На кандидата ще бъде издавано регистрационно удостоверение на хартиен носител, съдържащо регистрационния номер на проекта, дата и час на приемане, мярка от стратегията, име на кандидата, име на вносителя, име и подпис на лицето, приело проекта.

Подборът и одобрението на заявленията по всяка мярка от Стратегията ще се извършват от МИГ в срок до 30 работни дни от изтичане на крайния срок на приема. Получените заявления ще се проверяват за административно съответствие и допустимост, съгласно изискванията на мярката от одобрената стратегия за ВОМР. След приключване на оценката за административно съответствие и допустимост въз основа на решение на УС на МИГ председателят на УС ще назначава Комисия за избор на проекти. Членове на КИП могат да бъдат служители на МИГ, членове на Общото събрание на МИГ и външни експерти оценители. Не по-малко от 1/3 от членовете на комисията са членове на Общото събрание. Членовете на КИП ще извършват оценка на заявленията независимо един от друг и попълват индивидуален контролен лист. Общата оценка за всеки проект ще се формира като средноаритметична от оценките на членовете на КИП. КИП ще класира заявленията в низходящ ред съобразно получения брой точки до размера на определения бюджет по съответната покана за прием, като в тридневен срок от приключване на оценката ще изготвя доклад до председателя на УС. В срок до 3 работни дни от получаване на документите от КИП и въз основа на окончателния доклад УС на МИГ ще одобрява класирането. УС ще се произнеса с решение в срок до 10 работни дни от получаване на документите от КИП. В срок до 3

работни дни от одобрението МИГ ще изпраща уведомително писмо на всеки кандидат за предварително одобряване или отхвърляне на заявлението на заявлението с мотивите за отказ.

За целите на системата за мониторинг и оценка МИГ-Попово ще създаде база данни за постъпилите проекти по Стратегията, която ще бъде организирана като регистър, в хартиен и електронен формат. Електронният формат на Регистъра ще представлява база данни за постъпилите проекти по стратегията. В нея по-нататък ще се отразява състоянието и движението на заявленията за подпомагане. Вписването на данни в регистъра ще се осъществява от служител на МИГ, определен със заповед на изпълнителния директор.

Планът за действие на МИГ-Попово за изпълнение на СВОМР, включва 3 приоритетни области на действие и хоризонтална цел описани в т. 4:

Приоритет	Специфична цел	Дейности	Отг. институция	Врем. период	Финансиране		
					Средства в лв.	Източник	Индикатори
П 1	СЦ 1.1.	Д-сти в изпълнение на задълженията на МИГ съгласно чл. 62 от Наредба № 22 Д-сти за изпълн. на проекти на потенц. бенефици, съгласно допустимите д-сти, описани в мерките от СВОМР, подмяр. 4.1	МИГ Потенциални бенефициенти	2016 - 2020 г.	1 000 000	СВОМР ПРСР ЕЗФРСР	Индикатори по подмярка 4.1 подробно описани в точка 9.2 База данни МИГ
	СЦ 1.2.	Д-сти в изпълнение на задълженията на МИГ съгласно чл. 62 от Наредба № 22 Д-сти за изпълн. на проекти на потенц. бенефици, съгласно допустимите д-сти, описани в мерките от СВОМР, подмяр. 4.2	МИГ Потенциални Бенефициенти	2016 - 2020 г.	200 000	СВОМР ПРСР ЕЗФРСР	Индикатори по подмярка 4.2 подробно описани в точка 9.2 База данни МИГ
П 2	СЦ 2.1.	Д-сти в	МИГ	2016 -	600 000	СВОМР	Индикатори

		изпълнение на задълженията на МИГ съгласно чл. 62 от Наредба № 22 Д-сти за изпълн. на проекти на потенц. бенефици, съгласно допустимите д-сти, описани в мерките от СВОМР, подмяр. 6.4	Потенциални бенефициенти	2020 г.		ПРСР ЕЗФРСР	по подмярка 6.4 подробно описани в точка 9.2 База данни МИГ
П 3	СЦ 3.1.	Д-сти в изпълнение на задълженията на МИГ съгласно чл. 62 от Наредба № 22 Д-сти за изпълн. на проекти на потенц. бенефици, съгласно допустимите д-сти, описани в мерките от СВОМР, подмярка 7.2	Потенциални бенефициенти	2016 - 2020 г.	1 000 000	СВОМР ПРСР ЕЗФРСР	Индикатори по подмярка 7.2 подробно описани в точка 9.2 База данни МИГ
	СЦ 2	Д-сти в изпълнение на задълженията на МИГ съгласно чл. 62 от Наредба № 22 Д-сти за изпълн. на проекти на потенц. бенефици, съгласно допустимите д-сти, описани в мерките от СВОМР, подмярка 7.5	Потенциални бенефициенти	2016 - 2020 г.	70 000	СВОМР ПРСР ЕЗФРСР	Индикатори по подмярка 7.5 подробно описани в точка 9.2 База данни МИГ
	СЦ 3	Д-сти в изпълнение на задълженията на МИГ съгласно чл.	МИГ	2016 - 2020 г.	50 000	СВОМР ПРСР ЕЗФРСР	Индикатори по мярка 21 подробно описани в

		62 от Наредба № 22					точка 9.2
		Д-сти за изпълн. на проекти на потенц. бенефици, съгласно допустимите д-сти, описани в мерките от СВОМР, мярка 21	Потенциални бенефициенти				База данни МИГ

Цел	Специфична цел	Дейности	Отг. институция	Врем. период	Финансиране		
					Средства в лв.	Източник	Индикатори
Хоризонтална цел	СЦ 1.1; СЦ 1.2; СЦ 2.1; СЦ 3.1; СЦ 3.2; СЦ 3.3	Д-сти в изпълнение на задълженията на МИГ съгласно чл. 62 от Наредба № 22	МИГ	2016 - 2020 г.	13 745	СВОМР ПРСР ЕЗФРСР	Индикатори по мярка 22 подробно описани в точка 9.2; Подадени проекти по мярка 19.3.
		Д-сти за изпълн. на проекти на потенц. бенефици, съгласно допустимите д-сти, описани в мерките от СВОМР, мярка 22	Потенциални бенефициенти				База данни МИГ

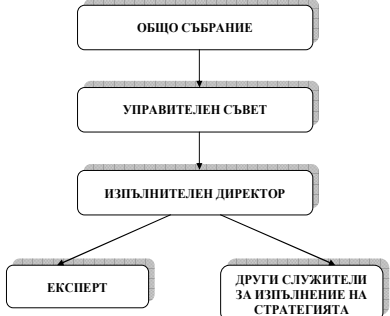
8. Описание на уредбата за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на инициативна група да изпълни стратегията, и описание на специфичната уредба относно оценката:

(не повече от 12 страници)

8.1. Организационна структура на МИГ:

- организационна структура/схема.

Местна инициативна група – Попово е ЮЛНЦ за извършване на обществено полезна дейност, регистрирано като сдружение по реда на ЗЮЛНЦ, което представлява публично-частно

	<p>партньорство. Сдружение „Местна инициативна група - Попово” и нейното имущество е правоприемник на Фондация „Местна инициативна група - Попово“, изпълнявала СМР за периода 2007-2013 г.</p> <p>Седалището на МИГ - ПОПОВО е в гр. Попово, а адресът на управление – гр. Попово, област Търговище, бул. „Александър Стамболийски”, № 2.</p> <p>Органи на управление на сдружението са: Общото събрание, Управителен съвет в състав от 7 лица, Председател на Управителния съвет на Сдружението и Изпълнителен директор, избран от УС.</p> <p>Органограма</p> <pre> graph TD A[ОБЩО СЪБРАНИЕ] --> B[УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ] B --> C[ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР] C --> D[ЕКСПЕРТ] C --> E[ДРУГИ СЛУЖИТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА] </pre>
8.2. Управление на МИГ:	
<p>- органи за управление и контрол;</p>	<p>ОБЩОТО СЪБРАНИЕ е колективен върховен орган за управление на МИГ - ПОПОВО и се състои от всички членове на сдружението или посочени от тях лица. Общото събрание на МИГ-Попово се състои от 30 юридически лица и 6 физически лица. Процентното съотношение на трите сектора в Общото събрание на МИГ-Попово е както следва: публичен сектор – 11,11 %, нестопански сектор – 47,22%, стопански сектор – 41,67. В Общото събрание са обхванати</p>

повече от две НПО и повече от двама представители на частния сектор. Броят на членовете на колективния върховен орган /Общо Събрание/ е над 30 члена, включени са представители на над 50% от населените места на територията на МИГ (18) и са представени над 70 % от групите заинтересовани страни на територията. Подписан от представляващия МИГ-а списък на членовете на колективния върховен орган е приложен към настоящата стратегия.

Функциите и отговорностите на Общото събрание са описани в чл. 26 ал. 1 от Устава за устройство и дейността на Сдружение за осъществяване на дейност в обществена полза „МИГ-Попово“, приложен към настоящата стратегия.

УПРАВИТЕЛНИЯТ

СЪВЕТ е колективен орган за управление на МИГ - ПОПОВО. УС се състои от 7 лица. Процентното съотношение на трите сектора в Управителния съвет на МИГ-Попово е както следва: публичен сектор – 28,57 %, нестопански сектор – 28,57 %, стопански сектор – 42,86 %. Подписан от представляващия МИГ списък на членовете на колективния управителен орган е приложен към настоящата стратегия.

Правомощията на УС са разписани в чл. 34 ал. 1 от Устава за устройство и дейността на Сдружение за осъществяване на дейност в обществена полза „МИГ-Попово“, приложен към

настоящата стратегия.

Във връзка с прилагането на Стратегия за Водено от общностите местно развитие, Управителният съвет:

-Приема Стратегията за ВОМР, с която да кандидатства за финансиране пред УО на ПРСР;

- Прилага одобрената Стратегия за ВОМР, актуализира я при необходимост и организира нейното изпълнение при спазване на нормативните изисквания и договорните задължения към финансиращите институции;

- Приема доклада за прилагане на Стратегията за ВОМР, изготвен от Изпълнителния директор;

- Утвърждава критериите за избор на външни експерти, наемани от МИГ – ПОПОВО;

- Избира външни експерти за участие в Комисията за избор на проекти;

- Приема правила за работата на Комисията за избор на проекти;

Управление на МИГ:
МИГ-Попово се представлява от Председателя на УС и от Изпълнителния директор, заедно и поотделно.

Председателят на УС представлява Управителния съвет. Председателят на УС представлява МИГ – Попово пред държавните и общински органи, правораздавателните органи и други физически и юридически лица в страната и чужбина и подписва договорите с финансиращите институции;

Основните правомощия на Председателят на Управителния

	<p>съвет са:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Подготвя и предлага проекти за решения на УС; - Свиква и ръководи заседанията на Управителния съвет; - Назначава Комисията за избор на проекти; -Подписва договора с Изпълнителния директор. <p>Изпълнителният директор осъществява оперативното управление на МИГ - ПОПОВО. Изпълнителният Директор се избира и назначава от УС. За дейността си изпълнителния директор се отчита пред УС.</p> <p>Механизъм за вземане на решение: Процедурите и механизмът за вземане на решение от органите на МИГ-Попово са описани в Устава за устройство и дейността на Сдружение за осъществяване на дейност в обществена полза „МИГ-Попово“.</p> <p>Комисия за избор на проекти - Комисията за избор на проекти, които да бъдат финансирани в изпълнение на Стратегията за ВОМР, включва членове на МИГ – ПОПОВО, членове на колективния върховен орган на МИГ и външни експерти - оценители, определени от Управителния съвет. Делът на представителите на публичния сектор в комисията не може да превишава 50 на сто от имащите право на глас членове. Комисията за избор на проекти осъществява дейността си при спазване на одобрената Стратегия за ВОМР, ПРСР и нормативните изисквания за нейното прилагане и</p>
--	--

	<p>вътрешните актове на МИГ – ПОПОВО и правилата за нейната работа.</p>
<p>- описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</p>	<p>Във връзка с прилагането на Стратегията за ВОМР, щатното разписание на МИГ – ПОПОВО се актуализира съобразно изискванията на финансиращите институции за наличие на минимален капацитет, а именно: Изпълнителен директор и Експерт по прилагане на стратегията за ВОМР на пълен работен ден, отговарящи на изискванията на чл. 13 ал. 3 и ал. 4 от Наредба № 22.</p> <p>Изпълнителният директор представлява МИГ-а пред УО на ПРСР, Разплащателната агенция, пред държавните и общински органи, други физически и юридически лица в страната и чужбина и подписва всички документи във връзка с прилагането на Стратегията за ВОМР, включително договорите за финансиране на проекти за изпълнение на Стратегията. Отговорностите му са разписани в чл. 39 ал. 1 от Устава за устройство и дейността на Сдружение за осъществяване на дейност в обществена полза „МИГ-Попово“, приложен към настоящата стратегия и в трудовия му договор.</p> <p>Във връзка с прилагане на Стратегията за ВОМР Изпълнителният Директор:</p> <p>-Организира изготвянето на годишния план и разпределението на средствата за изпълнение на дейностите и разходите за управление на МИГ и за</p>

придобиване на умения и постигане на обществена активност и ги представя на Управителния съвет;

- Разработва критериите за избор на външни експерти, наемани от МИГ – ПОПОВО;

- Разработва правила за работата на Комисията за избор на проекти;

- Организира и ръководи процедурите за избор на проекти за финансиране в изпълнение на Стратегията за ВОМР;

- Подготвя заседанията на Комисията за избор на проекти;

- Сключва от името на МИГ – ПОПОВО договори за изпълнение на дейности във връзка с прилагането на Стратегията за ВОМР и следи за тяхното изпълнение;

- Сключва договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в изпълнение на Стратегията за ВОМР и организира тяхното наблюдение;

- Изготвя годишния доклад за прилагане на Стратегията за ВОМР.

За осъществяване на финансово-счетоводната политика на МИГ ще бъде назначен служител на длъжност Счетоводител, отговарящ на изискванията на чл. 18 от ЗС.

При необходимост МИГ може да наема на трудов договор и други служители за изпълнение на стратегията.

За посочените минимални позиции са съставени длъжностни характеристики, в които подробно са описани изискванията за заемане на длъжността, правата,

	задълженията, подчиненост и взаимодействие за всяка длъжност. Съгласно изискванията на чл. 24, т. 17 от Наредба № 22, длъжностните характеристики са приложени към настоящата стратегия.
--	--

8.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:

Административен капацитет: Кандидатът е изпълнил следните проекти/договори, финансирани със средства от ЕС:

- Име на проекта:** Договор за предоставяне на финансова помощ по под-мярка «Придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответните територии за потенциални местни инициативни групи в селските райони» по ПРСР за периода 2007-2013 година, подкрепена от ЕЗФРСР № РД50-195 / 03. 06. 2009

Източник на финансиране на проект: ПРСР 2007-2013

Възложител: МЗХ и ДФ „Земеделие“, РА

Период на изпълнение на проекта: 03.06.2009 г. – 03.03.2011 г.

Общ бюджет на проекта: 181 830 лв.

Описание на проекта: Проектното предложение имаше за цел:

- да подпомагане процеса на създаване на местна инициативна група на територията на община Попово и утвърждаването ѝ като работеща структура;
- да създаде възможност за подкрепа за придобиването на умения за създаването и функционирането на тази група на местно ниво;
- да подпомогне процеса на подготовка на стратегия за местно развитие и изграждане капацитет на местно ниво за изпълнение на стратегията;
- да насърчи включването на местното население на община Попово в разработването и бъдещото прилагане на стратегия за местно развитие.

За постигане на целите на проекта бяха реализирани следните дейности:

Дейност 1. Проучвания в селските райони (териториални, социално-икономически анализи и др.) за целите на подготовката на стратегията за местно развитие, изграждане бази данни.

Дейност 2. Обучение, придобиване на умения, техническо и финансово обезпечаване за състава/екипа, ангажиран в подготовката на стратегията за местно развитие.

Дейност 3. Обучение на местни лидери за подхода ЛИДЕР.

Дейност 4. Учебно посещение за представители на потенциалната Местна инициативна група (МИГ) за територията на община Попово, за придобиване на практически знания за това, как се разработва и прилага стратегията за местно развитие в Местна инициативна група от Австрия.

Дейност 5. Формиране на работни групи и провеждане на информационни събития за окуражаване на активното участие на населението в процеса на местно

развитие.

Дейност 6. Информация, събития и семинари за информиране на местното население за предстоящата покана за избор на МИГ по подхода ЛИДЕР от ПРСР и за дискутиране и популяризиране на предложената стратегия за местно развитие.

Дейност 7. Разработване и издаване на информационни материали, необходими за подготовката и публичността на подготвяния проект на стратегия за местно развитие.

Дейност 8. Подготовка на формуляра и документите за кандидатстване на МИГ по покани за избор на местни инициативни групи, провеждан от Министерството на земеделието и храните (МЗХ).

Резултати от изпълнение на дейностите:

- Регистрирана МИГ – Попово;
- Осигурен персонал и технически средства за функциониране на МИГ Попово - самостоятелен офис; нает персонал за МИГ – минимум 4 лица; офис оборудване за осъществяване на дейността.
- Разработена и одобрена Стратегия за местно развитие за територията на община Попово
- Подаден формуляр по покана за избор на местни инициативни групи, провеждан от МЗХ.

2. **Име на проекта:** Договор за предоставяне на финансова помощ по мярка „Прилагане на стратегии за местно развитие“ и по мярка „Управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за местни инициативни групи, прилагащи стратегии за местно развитие“ от ПРСР за периода 2007-2013 година, подкрепена от ЕЗФРСР № РД 50-150/13.10.2011

Източник на финансиране на проект: ПРСР 2007-2013

Възложител: МЗХ и ДФ „Земеделие“, РА

Период на изпълнение на проекта: 13.10.2011 - 30.09.2015

Общ бюджет на проекта: По мярка „Прилагане на стратегии за местно развитие“ – 3 128 981 лв. и по мярка „Управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за местни инициативни групи, прилагащи стратегии за местно развитие“ - 760 032 лв.

Описание на проекта: В разработената от екипа на МИГ-Попово и одобрена от МЗХ Стратегия за местно развитие за територията на община Попово е заложена основна стратегическа цел: „Създаване на условия за повишаване на конкурентноспособността на местната икономика в областта на селското стопанство и неземеделските дейности, доближаване до средноевропейските параметри на жизнената среда, запазено и оценено селско наследство”.

Съгласно нормативните изисквания на Наредба № 23 от 18 декември 2009 г. на МЗХ и договора за предоставяне на финансова помощ МИГ – Попово е постигнала следните резултати по прилагане на СМР на територията на община Попово:

	Брой	стойност /лв/	субсидия /лв/	% от СМР
Приети проекти	61	9602307,22	5459195,24	174
Оценени проекти от КИП	59	9304872,22	5293656,24	169
Отхвърлени проекти от КИП	7	1671215,00	1193178,93	38
Подадени проекти вДФЗ	53	70709575,39	3813475,50	122
Отхвърлени проекти отДФЗ	2	203786,95	105077,18	3,3
Оттеглени проекти	2	297435,00	244145,90	7,80
Сключени договори	50	7 071 123,90	3 094 196,87	98,80
Общински проекти	10	586454,46	586 454,47	18,74
Частни проекти	36	5694344,80	2 459 244,80	78,59
Подадени заявки вДФЗ	39	6038191,57	2580323,00	82,50
Изплатени заявки отДФЗ	29	5056309,78	1925086,64	61,53
Анексирани договори I	27			
Анексирани договори II	10			
Отказани договори от бенефициенти	4	631807,76	294083,75	9,30

По дейностите за управление на МИГ за периода на изпълнение на договора е изградил административен и технически капацитет: осигурен персонал и технически средства за функциониране на МИГ Попово - самостоятелен офис; нает персонал за МИГ – минимум 4 лица; офис оборудване за осъществяване на дейността. МИГ-Попово е извършила следните дейности за оживление на територията:

- проучвания и анализи на съответната територия:
- осигуряване на информация за територията и за стратегията за местно развитие:
  - популяризиране, информиране и публичност
- Обучения на местни лидери

Индикатори за изпълнение:

Вид индикатор	Индикатор	Цел на СМР за периода	Постигнато към периода на доклада с натрупване
Изходен	Брой дейности за придобиване на умения и постигане на обществена активност	18	70
	Брой на участниците в дейностите по обучение	258	719
Резултат	Брой на участниците, успешно завършили обучение	258	719

- 3. Име на проект:** Проект за подготвителни дейности, съгласно сключен договор РД № 50-193/07.12.2015 г. за предоставяне на финансова помощ по Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 за прилагане на подмярка 19.1 „Помощ за подготвителните дейности” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие”, подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

Източник на финансиране на проект: ПРСР 2014-2020

Възложител: МЗХ и ДФ „Земеделие“, РА

Период на изпълнение на проекта: 07.12.2015 г. – 31.05.2016 г.

Общ бюджет на проекта: 48 645,75 лв.

Описание на проекта: Прилагането на подмярка 19.1 на територията на МИГ-Попово дава възможност значително да се увеличи въздействието на подходът ВОМР върху живота на хората. Основен мотив за продължаване на дейността на Местна инициативна група Попово и подготовка на нова Стратегия за ВОМР е визията на екипът на МИГ-а, че истинската стойност на партньорството произтича от неговата роля да обединява хората, за да поощрява създаването на идеи и съвместното изготвяне

на проекти, които не биха били разработени или разработването им щеше да бъде много по-трудно, ако го нямаше партньорството.

По време на изпълнение на проекта бяха проведени следните **дейности**:

Дейност 1 - Популяризиране процеса на разработка на стратегията

Дейност 2 - Обучения на екипа на МИГ, в т.ч. представители на партньорите и местни лидери

Дейност 3 - Прочуване и анализ на пазара, средата, настроенятия, участниците, създаване на база данни.

Дейност 4 – Подготовка на стратегията за ВОМР

Резултати от проведените дейности:

Брой на участниците, присъстващи на работни/информационни срещи	622
Брой обучени лица	30
Брой на населението, обхванато от информационните събития	2700
Брой населени места, обхванати от дейностите	35
Изготвена стратегия за ВОМР	1

Доказателства: Приложено копие на горесцитираните договори.

Опит на изпълнителния директор: Отговарящ на изискванията на чл. 13 ал. 3 и ал. 7 от Наредба № 22, със завършено висше образование степен магистър, с професионален стаж над 5 години и управленски опит над 2 години, с опит в реализирането на проект, програма, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лв., финансирани от ЕС или от други международни договори и наличие на 6 години опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР.

Доказателства: Съгласно списък на приложените документи т. 15, т. 16 и т. 17

Опит на експерта: Отговарящ на изискванията на чл. 13 ал. 3 и ал. 7 от Наредба № 22, със завършено висше образование степен магистър, професионален стаж над 2 години, опит в реализирането на проекти/договори, финансирани от ЕС или други международни договори и наличие на 4 г. опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР.

Доказателства: Съгласно списък на приложените документи т. 15, т. 16 и т. 17

Опит на други служители за изпълнение на стратегията: Счетоводител

Отговарящ на изискванията на чл. 18 от Закона за счетоводството, с опит в реализирането на проекти/договори, финансирани от ЕС или други международни договори и наличие на най-малко 1 г. опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР

Доказателства: Съгласно списък на приложените документи т. 15, т. 16 и т. 17

Технически и финансов капацитет

С решение № 46 по Протокол № 5 от 25.02.2016 г. на Общински съвет гр. Попово Община Попово е осигурила на МИГ-Попово помещения за самостоятелен офис, състоящ се от три офис стаи на петия етаж в сграда на Община Попово. За осигуряване на достъп до офиса за хора с увреждания на входа на сграда е поставен звънец. При прозвъняване служител на МИГ ще обслужи желаещите да ползват услугите предоставяни от МИГ-а. Ще бъдат организирани и изнесени приемни за хора с увреждания на достъпно за тях място в сградата на общинска администрация Попово. Едната от предоставените офис стаи ще бъде използвана като помещение за срещи и заседания, различно от работното. МИГ-Попово ще ползва и предоставени от НЧ „Св. Кирил и Методий“ заседателни зали, в зависимост от броя на местата на залите, които са необходими за провеждане на мероприятия на МИГ-а. Осигурено е и архивно помещение с метални шкафове за съхраняване на документацията, подлежаща на съхранение.

С горесцитираното Решение Общински съвет Попово дава съгласие за предоставяне на безлихвен заем от бюджета на община Попово в размер на 3,1 % от размера на финансовия ресурс за управление на Стратегията.

МИГ-Попово разполага със следната офис техника и оборудване:

- компютър – стационарен – 4 бр.
- компютър – преносим – 1 бр.
- дигитална видеокамера – 1 бр.
- дигитален фотоапарат – 1 бр.
- мултифункционално устройство /принтер, скенер, копир, факс/ – 2 бр.
- мултимедиен прожектор – 1 бр.
- екран за мултимедиен прожектор – 1 бр.
- копирна машина – 1 бр.
- офис шкаф – 4 бр.
- офис маса – 2 бр.
- метален шкаф – 2 бр.
- заседателна маса за 10 човека – 1 бр.
- офис стол – 6 бр.
- посетителски стол – 10 бр.
- шредер – 1 бр.
- ламинатор – 1 бр.
- подвързваща машина – 1 бр.
- климатик – 1 бр.
- бюро – 4 бр.

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

➤ По отношение на прилагане Стратегията за ВОМР

Стратегията за ВОМР за територията на МИГ-Попово ще бъде обект на

мониторинг по време на целия период на изпълнение, с цел да се направи оценка на напредъка към постигането на нейните общи и специфични цели спрямо ясно установени индикатори, описани в т. 9, както и да се позволи нанасянето на всякакви необходими корекции в приоритетите за политиката и финансирането. Мониторингът също така ще бъде средство за оценяване на начина, по който са засегнати въпросите за равенството между половете и недопускането на дискриминация в дейностите по стратегията. Където е целесъобразно ще бъде направена разбивка на показателите по пол, възраст и наличие/липса на увреждания.

Стратегията ще бъде обект на междинна и последваща оценка. При междинната оценка задачата ще бъде да се измери напредъкът към постигането на целите на стратегията, да се определи дали ресурсите са били използвани ефективно и да се оцени нейната добавена стойност в местен план. Докладът за междинната оценка трябва да бъде изготвен до края на 2018 г. При окончателната оценка в допълнение към предходното трябва да се разгледа въздействието на стратегията. Докладът за окончателната оценка трябва да бъде изготвен най-късно до края на 2023 г. В годината на приключване на Стратегията (2023 г.)

МИГ възлага на външни експерти изготвянето на оценка за прилагането на стратегията. За целта Изпълнителният директор изготвя предложение, което се утвърждава от УС на МИГ.

Оценката като един независим външен процес ще се подчинява на следните принципи: непристрастност; независимост; правдоподобност; прозрачност; полезност и участие на заинтересованите страни. Ще бъдат оценявани следните аспекти

на оценката: удачност и съответствие на планираната стратегия за ВОМР; ефективност; ефективност; иновации; въздействие и устойчивост. Планирането на оценката ще включва следната методология: подбор на методи за събиране на данни; идентифициране на източниците на данни; изготвяне на инструменти за събиране на данни; вземане на решение за обработване, анализиране и интерпретиране на данните; постигане на съгласие за отчитане и разпространение на резултатите. Ще бъдат използвани качествени методи за оценка, като фокус групи, интервюта, анализи, наблюдения, прегледи на отчети и документация и количествени, като – въпросници, анализи, мониторингови доклади, отчети на прогреса, статистики – нива и видове участия, финансов анализ. Окончателният оценителен доклад ще съдържа следните раздели: Обща информация; Преглед на изпълнението; Съпътстваща информация за проекта; Цели и подобрени методи; Резултати и заключения; Препоръки и Приложения.

Процесът на мониторинг и оценка ще включва всички заинтересовани страни. Техните гледни точки ще направляват оценителя при идентифицирането на ключовите аспекти от стратегията, които трябва да бъдат оценявани; тяхната помощ е необходима при събирането на данните. Стратегията ще предостави възможност на участниците и заинтересованите страни да обсъдят и коментират последната версия на доклада.

В съответствие със задълженията си по чл. 62 от Наредба № 22 на МЗХ МИГ изготвя и представя на УО на ПРСР 2014-2020 г. годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията. Изпълнителният директор отговаря за организирането на необходимите дейности по изготвянето на годишните доклади и за тяхното финализиране и окомплектоване. Годишните доклади се утвърждават от УС и се

представят на УО на ПРСР до 15 февруари на следващата календарна година.

Промяната в Стратегията за ВОМР след подписване на договора за изпълнение на стратегията е допустима, само по отношение на параметрите описани в чл. 39 от Наредба № 22. При доказана необходимост от обновяване на стратегията предложението за обновяване се съгласува с всички заинтересовани страни и се приема след решение на Общото събрание. Предложението се изготвя от ИД и се внася до УО на ПРСР 2014-2020 г., ведно с изискваните придружителни документи. ИД предлага предложение за промяна във финансовите параметри на СВОМР при следните случаи: при необходимост от прехвърляне на бюджети по мерки и при настъпване на други обстоятелства, които предполагат изменения във финансовите параметри.

Екипът на МИГ- Попово изготвя доклади, анализи, отчети, справки и други във връзка с изпълнението на стратегията за ВОМР, изисквани от УО на ПРСР 2014-2020 г. или от друг ОУ. Въвежда информация за всички постъпили проекти в съответните информационни системи на отделните програм

При реализацията на спецификата на ВОМР ще бъдат следени следните индикатори:

ИНДИКАТОРИ ПО ПРИЛАГАНЕ НА СВОМР			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Брой консултирани потенциални бенефициенти	Брой	100	Отчети на МИГ
Брой на участниците в дейностите по информиране	Брой	1 000	Отчети на МИГ
Брой подадени заявления за кандидатстване	Брой	51	База данни на МИГ
Дял на одобрените заявления за кандидатстване	%	90	База данни на МИГ

➤ **По отношение на договорените проекти**

МИГ ще извършва наблюдение на техническото и финансовото управление на договорените проекти, като изисква периодични отчети от бенефициентите, посещава проекта на място с цел емпирично верифициране на прогреса и докладваното в отчетите, преглежда събраната документация на проекта, следи за точното изпълнение на дейностите, както са одобрени. Системата за мониторинг и посещения на място ще бъде описана в разработената процедура по чл. 45 ал. 2 от Наредба № 22.

9. Индикатори за мониторинг и оценка:

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места:

(не повече от 1 страница)

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по СВОМР:		43	
	Брой подадени заявления за подпомагане	брой	60	База данни на МИГ
	Стойност на подадените заявления	лв.	2 933 745	База данни на МИГ
	Брой на сключените договори	брой	43	База данни на МИГ
	Стойност на сключените договори	лв.	2 933 745	База данни на МИГ
	Брой на подадените искания за плащане	брой	38	База данни на МИГ
	Брой на одобрените искания за плащане	%	90	База данни на МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по СВОМР	брой	43	База данни на МИГ
	Дял на постъпилите заявления за подпомагане, подадени от млади хора (до 40 г.)	% от подадените заявления	3	База данни на МИГ
	Дял на постъпилите заявления за подпомагане, подадени от жени	% от подадените заявления	5	База данни на МИГ
Брой проектни предложения, консултирани от МИГ (консултации, организирани или осъществени от МИГ)	брой	90	Отчети на МИГ	
Резултат	Създадени работни места	брой	41	База данни на МИГ
	Брой новосъздадени неземеделски	брой	3	База данни на МИГ

микропредприятия			
Дял от населението на територията, обхванато от проекти, свързани с подобряване на достъпа до услуги	%	50	База данни на МИГ
Дял от населението на територията, което се ползва от подобрената среда	%	5	База данни на МИГ

9.2. Индикатори по мерки:

(не повече от 1 страница за индикатори по мярка)

ИНДИКАТОРИ ПО ПОДМЯРКА 4.1 ОТ СВОМР			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Брой на подпомогнатите стопанства	брой	10	База данни на МИГ
Общ обем на инвестициите (в лева)	лева	1 000 000	База данни на МИГ
Брой стопанства въвели нов продукт или техника/технология	%	5	База данни на МИГ
Създадена заетост	брой	10	База данни на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО ПОДМЯРКА 4.2 ОТ СВОМР			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Брой проекти, финансирани по мярката	брой	3	База данни на МИГ
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	брой	3	База данни на МИГ
Общ размер на инвестицията в лева	лв.	200 000	База данни на МИГ
Брой предприятия, въвели нови продукти, процеси и технологии	брой	1	База данни на МИГ
Създадена заетост	брой	6	База данни на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО ПОДМЯРКА 6.4 ОТ СВОМР			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Брой проекти, финансирани по мярката	брой	10	База данни на МИГ
Общ обем на инвестициите в лева	лв.	600 000	База данни на МИГ
Проекти на жени и/или млади хора	%	3	База данни на МИГ
Общ брой на създадените работни места	брой	20	База данни на МИГ
Брой новосъздадени неземеделски	брой	3	База данни на МИГ

микропредприятия			
------------------	--	--	--

ИНДИКАТОРИ ПО ПОДМЯРКА 7.2 ОТ СВОМР

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Брой проекти, финансирани по мярката	брой	5	База данни на МИГ
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	брой	1	База данни на МИГ
Брой проекти, предоставящи мобилни услуги	брой	1	База данни на МИГ
Население в селските райони, което се ползва от подобрените услуги	%	50 %	База данни на МИГ
Брой създадени работни места	брой	3	База данни на МИГ
Дял на селата, където се изпълняват дейностите	% от селата на територията	5	База данни на МИГ
Население, което се ползва от подобрената среда	% от населението на територията	5	База данни на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО ПОДМЯРКА 7.5 ОТ СВОМР

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Брой проекти, финансирани	брой	2	База данни на МИГ

по мярката			
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	брой	2	База данни на МИГ
Брой подпомогнати туристически дейности	брой	1	База данни на МИГ
Общ обем на инвестициите	лв.	70 000	База данни на МИГ
Общ брой на създадените работни места	брой	2	База данни на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 21 ОТ СВОМР

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Брой проекти, финансирани по мярката	брой	10	База данни на МИГ
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	брой	10	База данни на МИГ
Брой подобрени обекти на местното културно наследство	брой	2	База данни на МИГ
Дял от населението, обхванато от проектните дейности	%	10	База данни на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 22 ОТ СВОМР

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Брой проекти, финансирани по мярката	брой	3	База данни на МИГ
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	брой	3	База данни на МИГ
Брой въведени добри практики в областта на социалните иновации	брой	2	База данни на МИГ

Дял от населението, обхванат от дейности	от проектните	%	10	База данни на МИГ
<p>10. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС:</p> <p><i>(не повече от 2 страници)</i></p>				
<p>10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:</p>				
<p>- прилагане на принципа на равенство между половете;</p>		<p>Политиката на МИГ-Попово по равнопоставеност на жените и мъжете се основа на принципа на балансирано представителство на жените и мъжете във всички органи взимащи решения.</p> <p>На етап подготовка и изпълнение на СВOMP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Определяне като основна функция на всяка от работните групи, участващи в настоящата разработка, да следи за спазването на хоризонталните принципи; - Определяне на състав на работната група, включващ широк кръг представители на местната общност, работещи в сферата на равните възможности и недискриминация - Към бенефициентите на отделните проекти ще бъдат включени конкретни изисквания за прилагане на принципите при изпълнение на проектите. - Ще бъде осигурен равен достъп до възможностите за финансиране от Стратегията до всички потенциални кандидати. - В рамките на оценката на проектните предложения, ще бъде оценявана и тяхната съвместимост с принципа на равенство между половете, недискриминация и 		

	достъпност.
- допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;	Всеки годишен доклад или доклад за напредъка по програмите ще съдържа информация за текущото изпълнение на хоризонталните принципи по всяка мярка от стратегията.
- създаване на условия за превенция на дискриминацията.	Представители на НПО, работещи в сферата на превенция на дискриминацията, ще бъдат включени в КИП.
10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):	
<p>Принципът на устойчиво развитие се прилага още в процеса на програмиране на отделните мерки от Стратегията и ще се прилага посредством:</p> <ul style="list-style-type: none"> - гарантиране прилагането на националното и европейското законодателство във връзка с екологични лицензи, оценки и устойчиво развитие на околната среда за всички инвестиции по проектите; - насърчаване въвеждането на системи за управление на качеството, свързани с опазване на околната среда в предприятията и организациите; - извършване на оценки на въздействието на околната среда за всички инвестиции, когато се изисква от европейското и/ или националното законодателство; - поставяне на условие за предоставяне на подкрепа единствено при наличие на пълно съответствие на финансираните дейности с националното законодателство в сферата на околната среда, както и при пълно заплащане на всички данъци и такси за дейности, оказващи въздействие върху околната среда. 	
10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:	
<p>Очаква се Стратегията да има положително въздействие върху нивата на заетост, чрез създаване на нови възможности за заетост и запазване на съществуващи работни места, които без нейната подкрепа ще бъдат загубени. Количествените цели на СВOMP относно заетостта по мерки са обобщени в т. 9.2 индикатори по мерки. Очаква се комбинираното въздействие на мерките да има положителен ефект върху доходите от земеделска дейност, общата производителност и въвеждането на иновативни технологии и практики. Целите и приоритетите на Стратегията за BOMP, респективно планираните интервенции, са директно насочени към насърчаване на заетостта и конкурентоспособността на територията.</p>	
10.4. Съответствие с програмите на Структурните фондове:	
<ul style="list-style-type: none"> - ОПНОИР ще подкрепя изследователска дейност и иновации. Настоящата стратегия за BOMP ще финансира проекти в аграрния сектор, свързани с прилагането на научните резултати под формата на иновации и др. - ОПРР ще подкрепя обекти на публичната инфраструктура и на културното наследство от регионално и национално ниво. Стратегията ще финансира същите с 	

местно значение.

- ОП РЧР ще финансира подкрепящи мерки, в т.ч. за субсидиране на работни заплати, свързани със стимулирането на работодатели да наемат хора в сектора на селското стопанство, хранително-вкусовата и горската промишленост като минимална помощ и ще осигурява допълващо финансиране на дейности в социалната инфраструктура по мярка 7. По отношение на най-маргинализираните общности в обществения живот ОПРЧР предвижда интегриране на ромите. Стратегията за ВОМР за територията на МИГ-Попово не предвижда специфични ограничения на кандидати от маргинализирани групи.

- ОП ИК и Стратегията за ВОМР за територията на МИГ- Попово, финансирана от ПРСР (ЕЗФРСР), финансират взаимно допълващи се по отношение на иновациите и развитието на МСП сектора подкрепа, като демаркацията се основава на териториалния обхват, допустимите сектори, целевите групи и бенефициентите и видовете дейности, включени в обхвата на съответните приоритети.

- ОП ОС ще подкрепя интервенции, свързани с управление на водите; управление на отпадъците; свързани с опазване на Натура 2000 и биоразнообразието, с превенция и управление на риска. Очакваните въздействия при прилагане на СВОМР са предимно положителни, с оглед на дейностите за опазване на компонентите на околната среда, екосистемите, местообитанията и устойчивостта им във времето.